МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 150 (4007). | ШИНАРДИ, 16 декабрь, 1964 шу. | Мах 2 кап.

МАШАРЕРЧА ВАХАРА ПЛАНИ БЮДЖЕТИ

Укх деношка чакхъьлира СССР Лаккхехьарча Совета пхолагІа сесси. Берригача советски наха дег тІера къобал деш тІейиццад 1965 шера халкъа боахам дегІабоалабара плании мехка бюджети чІоагІъеш дола сессе законаш.

Социалистически производство чІоагІа дегІайоалара, мехка экономически оборонни ниэ чІоагІбара, халкъа вахара хьал тоалара тІаерзаль я сесси чІоагІъяь 1965 шера йола халкъа боахама плани бюджети. ТІадоагІача шера СССР къаман доход хинна дегІайоалаве а цу дарда тІа наьха материальни культурни боарам лакхбе а дедІ сессе тІайбанна плано. Цагахь санна къаман доход укх шера 5 процент дегІайоагІе, тІадоагІача шера из 9 процент дегІайоалае дедаІ. Дуккхьа хьаи 1965 шера 14 миллиард сом харгта тІакхетаргъя къаман доход. Цаккха а тІакхийттаяц из цхьан шера ихзал.

Промышленность дегІаяра темпаш кІезиг-дукха лаккхъе лаьрхІад плана тІа. 8,1 процент дегІайоагІаргъя цун продукци. Къаьстта чехка де тІадоагІаргда промышленноста керттера доакъош. 1964 шерана нийсдича 12,5 процент дегІайоагІаргъя, масала, электроэнерги, кхы а синатІа, шера 15 процент дегІайоагІаргъя химически промышленноста продукци, 11 процент тІакхетаргъя мехкдаьттаи газен промышленноста продукци.

ТІадоагІача шера йолча плана тІа лаьрхІа да халкъа эша товараш арахецара темпаш производства средстваш арахецара темпанта тоагГа хургйолаш лаккхъе. Еза-йоккхача промышленносто дІадахача шерашкачул дуккхагІа дургья халкъа эша товараш хьаелга шерлара хила еза машинаш, бедаш, материалаш. Еза - йоккхача промышленноста предприятешка дуккхагІа хьадергда холодильникаш, барзкъаш дутта машинаш, телевизораш санна дола бахача наха эша товараш. Ерригача промышленносто дуккхагІа арахецаргда масса тайпа тканеш, трикотажни хІамаш, кога гІирс. Къаьстта теркам тІабахийтаб арахецача товарий ассортимент шоръяран цар дикал лаккхьиран.

Вай къаман доход а промышленность а плана тІа лаьрхІача тайпара лаккхача темпашка дегІайоалаяра де деза да производства эффективность лаккхъар. ХІара предприяте чІоагІа теркам тІабахийта беза къахьегама овсарле дегІайоалаяра, производство дикагІа вІаштІехьъяккхара, из техника ларда тІа эйгаккхара.

ХІара предприяте, цеха, гІишлошъеча участка бІаргчача шера ритмах болх бергбола гІулакх вІаштІехьдаккха деза, хенгара хенга лаккхъе еза производства темпаш. ХІара квартале, бетта кхоачашъе еза планаш. Цхьабакъла, ерригача предприятешка латтац из гІулакх латта деззача тайпара. Ала дезаш да вай республике укх шера 11 бетта плам кхоачаш ца еш 20-нехь совгІа предприяти хилар. Дуккха предприятеш а оттальча ассортиментах продукци арахеца вІаштІехьа ца доалаш, арахецаш йола продукци хила езза-ча тайпара дика йоацаш.

ХьатІадоагІача шера цу тайпара гІулакхаш хилийта йиш яц, хьаккха а предприяти хила йиш яц план кхоачаш ца еш. Из гІулакх де йиш йолаш да, хІана аьлча 1965 шера промышленни предприятеш дикагІа ІалашъергІа белалцен материалашцеи.

ТІеххьарча шерашка кхоачашъьяц юрта боахаме планови заданеш. Къаьстта во лаьттад гІулакхаш хьайбай боахам дегІабоалабеча. Из гуш да Нохч-ГІалгІайчоне латтача гІулакхашка хьежача а. Дукха боахамаш за вай республике укх шера дуках, шура, кхыйола продукташ ялара а уж пачхьалкхенга йохкара в планаш кхоачаш ца еш. Юрта боахама гІулакхаш эсала латтара бахьан да техниках бокъонца пайда ца эцар, колхозхойи совхозий болхлойи балха дикагІа безам тІабахийтара де деза гІулакхаш ца дар, иштта кхы дІахо.

Йоаргхlаме балхаш да хІана юрта боахама къахьегамхоша де дезараш. Шоай беррига низ тІа а бахийта оарцагІбала беза уж хьайбаш дита Іайгара вахара, ханнахьа кийчье еза бІаьстан балхашта эша техника, кадраш, дІаде фу, органически а химически а удобренешца хьаьиде деза лаьтташ. Уж балхаш ханнахьа чакхдоале вІаштІехьдаьсгда тІадоагІача шерарча хьуккъама лард йолла а 1965 шера мехка машина юрта боахама продукташ хилийта а.

Дукха капитальни гІишлош хьае деза 1965 шера. Укх шерарчул 11,3 процент дуккхагІа ахча дІадехийтаргда пачхьалкхено гІишлош хьалъяргa тІадоагІача шера. 11,8 процент дуккхагІа хургья болх бе йолайолийта керттера фондаш. Из программа кхоачашъяра оарцагІбала беза беррига гІишлошъераш, цІендаь дІалаха деза планировани еча гІишлошъечара балхаш вІаштІехьдоахача нийслу доккхий кхоачамбоацараш.

Сага йоакхо яр социалистически общества керттера закон да. Партеи правительствни шоашта могаш лу советски нах дикагІа бахийтара, царна мел эшар хилийтара, культура лаккхьяра.

ТІеххьарча шерашка вай мехкарча бахача нахах кхоалагІча даькъо шоай квартирни хьалаш тоазаьд. ХІаьта а наха чубаха коттигаш хІана а дукха эш. Цудухьа 1965 шера дуккхагІа хьалде лаьрхІад наха чубаха цІенош. Укх шера 73,6 миллион квадратни метр мара доацача тІадоагІача шера 84 миллион квадратни метр хургда мехка наха чубаха хьадеш дола деррига цІенош.

ТІеххьарча шерашка шера 2,4 процент мара лахь ца денна алапи юкъера лаьрхІача 4,5 процент лаккхдургда тІадоагІача шера. 37,4 миллиард сом ахча дІадохийтаргда 1965 шера духхьал образовани, Іилма, культура дегІайоалаярга, уналцІено лораярга, дукха бераш долчен цхьаьчен цоамонита телача пособешка.

Кхы а дуккхагІа хургья торговле, общественни кхачан, коммунально-бытови гІулакхаш цу предприятеш. Сесса белгалдаьккхача тайпара, вай торо я 1965 шера маьккаца, макарошаша, крупаца, шекарца, цхьалолча кхыча кхачен товарашца баха нах Іаламбе. Духхьал торговле болхлоех тийша да хІана магазинашка халдаиза коартоли баьнв заарашм хилийтар.

СССР Лаккхехьарча Совета пхелагІча сесса тІайийца плани бюджети шоашав чІоагІбара, экономикеи культуреи дегІайоалаяра, наьха вахара хьал тоалара плани бюджети я. Шоай беррига низ тІабахийта кхоачашъергья из советски наха, керда котало йоаккхаргья коммунизм хьалъеча.

ХЬИНАР СОВДУВЛ

«Октябрьнефта» НПУ мехкдаьттахой коллектива юкъе къаьстта дика къахьегаш я Ананьев Ивана кулгалду мехкдаьтта доакха бригада. Вадови мехкдаьттеи гази аккхара шера план 5-ча декабре кхоачашъяьй цо. ХІаьалехьа тІадоагІача шера чотах хьадаьккха мехкдаьтта эзараш тоннаш я.

Ер шу доладенча дена бригадо хийчъяьй 40 геолого-технологически мероприяти, цо вІаштІехьдалийтад планах лаьрхІачул совгІа мехкдаьтта даккха. Цхьацайолча скважинашка уж мероприятеш яьчул тІехьагІа шоза совдаьккхад деннеи буси душ дола мехкдаьтта. Царех я № 65—17, № 138—20 йола скважинаш. Хьалха дІаяхача хана мехкдаьтта ца душ сайца латташ яр дукха скважинаш. Уж мероприятеш яьчул тІехьагІа болх бе болалар № 92—20, № 66—17 скважинаш.

Къахьегама дика толамаш даьхад укх шера Синюхаев Григоре кулгалдеча лаьттана вІала скражинашта ремонт еча звенос. ХІара смена норма 125—130 процент кхоачашъю цо. Семилетка алхлагІча шера план октябрь бетта 15 дийнахьа кхоачашъяьй. Къаьстта дика къахьегаш ба операторащ, коммунистически къахьегама ударникаш ии. Рудиев, Макиев, Петренко, Пахомов, лаьттана вІала ремонт ю оператор нов. Антипов, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ, инженер.

ХАНАЛ ХЬАЛХА ТОЛЕРГЬЛ

Урус-Мартана производственни управлене «Новосельский» совхоза Кусумов Адам заводующи волча ремонтни мастерске дика тоеш латт юртбоахама техника.

Еррига а тоае езача 14 тракторах хІанзалехьа тоаьйй 8 трактор, хІаьта тое езача 14 опрыскивателашта 22 тоаьйй. Цул совгІа планаца йоацаш мастерске болхлоша тоаьйй 1 автомашини 8 тракторни нухи. Дика тоаю сеялкаш а. ХІанзачул тІехьагІа тоае ши сеялка мара йисаяц.

Дукха ба мастерске нормаш тІеххоачашъеш бола къахьегам хой. Иштта токара Товсултанов Вауде дені норма 120 процента кхоачашъю. Дика болх бу слесараша Межидов Халима, кузнеца Мальсагов Вахида, слесара Лжермицын Григоре. Доккха дакъа лоац цу къахьегамхоша совхозе техника сихагІа тоаь аккхара.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

УЗБЕКСКИ ССР ФЕРГАНСКИ ОБЛАСТА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Боамбин юрта боахама кхыйола продукташ дуккхагІа ялара дакъе Узбекски ССР Фергански областа къахьегамхоша доккхий толамаш дахарах, прогрессивни способаш боамби хлебеча шерра юкъехкахьарах, пачхьалкхенга 491 эзар тонн боамбе-бедала йохка аьнна тІаийпа хиина социалистически дикхараш 1964 шера толаме кхоачашдарах Ленина орден дуйла Узбекски ССР Фергански областа.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель А. МИКОЯН,
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.
Москва, Кремль, 1964 ш. 12 декабрь.

РОСТОВ-НА-ДОНУ. ХІара кхо минут массаза йоал «Пролетарский молот» ахача керттерча конвейера тІара холодильник «Кавказ» хьаэц.

Укх шера предприяте коллективо дика тоабаьб производства болх, продукцега дІабоьда мах лох а беш пландал совгІа эзарнел тІех холодильник арахийцай. Завода конструкторашца цахаддаш эргайоакка аппарат. Кердача шера деза «Кавказ» холодильника камера металлах ца а еш полистиролах ергья. Цо торо яургья аппаратага болх дикагІа байта, холодопроизводительность лаккхье.

СУРТА ТІА: «Кавказ» яха холодильник. Хьалхарча плане испытательни станце контролер-оператор З. И. Вальченко.

В. Турбина сурт.
ТАСС фотохроника.

1965 ШЕРА СССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАНА ХЬАКЪЕХЬАРА

Советски Социалистически Республикай Союза

ЗАКОН

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совето соцам бу:

Статья 1. СССР Министрий Совето союзни республикай Министрий Советашца, Паччахьалкхен комитеташца, министерствашца, ведомствашца цхьана кийчъяь 1965 шера СССР халкъа боахам дегІабара Паччахьалкхен план Союза Советен Къамий Советен Бюджетни комиссеша а Къамий Совета Экономически комиссе а яь поправкаш терхах в еш могае.

Статья 2. 1965 шера СССР халкъа боахам дегІабара Паччахьалкхен плана укх тайпара керттера хьоахамаш чІоагІде:

(1964 шерана нийсдича процентех лаьхьдар)

Потреблении накопленецен дІаухийта къамин доход	8,0 процент
Промышленноста еррига продукци	8,1 процент
Цу дакъе:	
Производства средствии хьаяр	8,2 процент
Потребление предметаш хьадар	7,7 процент
Паччахьалкхен централизованни капитальни вложенеш	11,3 процент
Керттера фондаш болх бе йоалалийтар	11,6 процент
Масса тайпа транспортаца лухьаш кхахьер	7,1 процент
Къахьегама овсарле:	
Промышленносте	5,7 процент
ГІишлош хьалъеча	6,0 процент
Паччахьалкхени кооперативни торговле розничны товарооборот	7,9 процент

Статья 3. Советски халкъа вахара материальни боарам дІахо лакхбара СССР Министрий Совето оттаьь предложенеш могае а 1965 шера укх тайпара гІулакхаш чаккхдаха а:

хІанзалца из дикза долча халкъа боахама дерригача доакъошварча болхлойи гІуллакхерча наьхен алапей лохагІа бола боарам 1965 шера 1-ча январе дена (дьалхагІа тІаийца хиинача решенех 1965 шера шоллагІча ах шера де лаьрхІа хиинача мете) бетта 40—45 сомага кхоачаш лакхбе;

лакхде лаьрхІа хиина чуІеча цІеной-коммунальни боахама, бахача наха цІагІа эша гІулакхаш деча предприятейи организацейи, культурно-просветительни учреждений искусства учреждений, издательства, торговле общественни кхача кийчбеча, заготовительни предприятейи организацейи, материально-технически снабжене сбытей, за деча, республиканскии моттигерчеи паччахьалкхен а боахама а кулгалдеча органий болхлой алапеш 1965 шера 1 май хьатІаккхачалехьа лакхде (хьалхагІа тІаийца хиинача решенех 1965 шера шоллагІча ах шера де лаьрхІа хиинача метте);

медикаментий цхьалцадоеча тайпанца маьхаш лохде, больницашка, инвалидийи къоалейи цІеношка дарбаш дайтам болча уналоита мах боацаш дІахецача медикаменташка дІадохийтача ахчан боарамаш лакхде. хІаьта иштта уналой цхьайолча категорешта кхы тІа а мах боацаш медикаменташ дІахецилга юхьедаккха а.

1964 шерана нийсдича дуккхагІа хулийтаьга Іалащде:

Паччахьалкхено хьалдайташ дола деррига чуІе цІенош хьаздь а даьха чуІе дІалугта — 13.0 процент.

Бахача наха цІагІа эша гІулакхаш дара деча балхий боарам — 18,7 процент;

Паччахьалкхен бюджета тІа латтача, доша даха за йоацача берий учреждененшара моттигаш — 14,1 процент;

ДІаьхдаь ди долча школашкарен группашкарен дешархой — 27,5 процент.

Статья 4. 1965 шера халкъа боахам дегІабара Паччахьалкхен планах лаьца яьча, Союза Советен Къамий Советен Бюджетни комиссей а Къамий Совета Экономически комиссе а заключенешка белгалъяьча предложенешкеи замечанешкеи, хІаьта иштта СССР Лаккхехьарча Совета палатай заседанешка депутаташа енача предложенешкеи замечанешкеи хьожилга а царех е йоагІаш йола решенеш елга а СССР Министрий Совета тІадилла.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
А. МИКОЯН.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 шера 11 декабрь.

1965 ШЕРАРЧА СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТАХ ДОЛА

Советски Социалистически Республикай Союза

ЗАКОН

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совето соцам бу:

Статья 1. СССР Министрий Совето тІаена 1965 шерара ССР Союза Паччахьалкхен бюджет Союза Советен Къамий Советен Бюджетни комиссей а Къамий Совета Экономически комиссе а докладех тІаийцача хувцашца чІоагІъе, белгалд аьча: еррига доходаш 99.700.218 эзар сом а еррига расходаш 99.535.600 эзар сом а йолаш, доходаш расходел 164.618 эзар сом дуккхагІа а йолаш.

Статья 2. Паччахьалкхени кооперативни предприятешкарен организацешкарен хьатІайоагІа доходаш — оборота тІара налог, пайдаш тІара ал йола отчисленеш, подоходни налог, социалистически боахамгара йоагІа кхыйола доходаш — 1965 шера СССР Паччахьалкхен бюджете ерригаш а 91.791070 эзар сом оттае.

Статья 3. Халкъа боахама — дІахо химически, мехкдаьтта, машинаш еча, эза-йоккхача промышленноста кхыдола доакъош, гІишлош ю индустри, яйтен кхачанн промышленность, юрта боахам, транспорт, чуІеча цІени-коммунальни боахам, халкъа боахама кхыдола доакъош дегІадоаладара — финансировани дага дІайохийта еррига расходаш 1965 шера СССР Паччахьалкхен бюджете 42.362.416 эзар сом оттае.

Статья 4. Социально-культурни гІулакхашта — массане а юкъарча дешара школашта, техникумашта, лаккхерча дешара заведенешта, Іилманехкана учреждененшта, профессионально-технически дешара заведенешта, библиотекашта, клубашта, театрашта, кепа йоазонна, радиовещанена, просвещенеи культураи дакъерча кхыча гІулакхашта; больницашта, берий яслешта, санаторешта, уналцІено лораярен физически культураи кхыча учреждененшта; пенсешкеи пособешкеи хьожадеш дола деррига ахча 1965 шера СССР Паччахьалкхен бюджете 37.453.505 эзар сом оттаде, цу дакъе Паччахьалкхен социальни страховане бюджетах 10.449.083 эзар сом.

Статья 5. Болхлойи гІулакхерча наьхен алапей лохагІа бола боарам 1965 шера 1-ча январе дена массанахьа а бетта 40—45 сомага кхоачаш лаккхбарга, юкъарчах довцаш бахача наха гІулакх дарна дуьззенна долча халкъа боахама доакъошкарча болхлой алапеш лаккхдара гІулакхаш 1965 шера 1-гІа май хьатІаккхачалехьа чаккхдахарга, больницашкарча, инвалидийи къоалойи цІеношкарча уналоита дарба дара медикаменташ дІаухийтача ахчай боарамаш лаккхдарга, цхьайолча уналой категорешта кхы тІа а мах боацаш медикаменташ дІахецилга юхьедаккхарга, хІаьта иштта медикаментий розничны маьхаш лахдарга а дІадохийташ дола ахча 1965 шера СССР Паччахьалкхен бюджета расходашта юкъе 988.000 эзар сом чІоагІде.

Статья 6. Мехка оборонага дІадохийташ дола ахча 1965 шера СССР Паччахьалкхен бюджета тІа 12.789.000 эзар сом оттаде.

Статья 7. Паччахьалкхен Іаьдала органаш, паччахьалкхен доал ду, суда, прокуратура органаш лелаярга дІадохийташ дола ахча 1965 шера СССР Паччахьалкхен бюджета тІа 1.152.265 эзар сом оттаде.

Статья 8. 1965 шера союзни бюджет доходаш 46.398.287 эзар сом а расходашта 46.233.669 эзар сом а долаш, доходаш расходел 164.618 эзар сом дуккхагІа а долаш чІоагІъе.

Статья 9. 1965 шерара союзни республикай паччахьалкхений бюджеташ доходашта а расходашта а 54.527.296 эзар сом долаш оттае, цу дакъе союзни республикашта:

(Эзараш соьмаш)

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика	31.552.385
Украински Советски Социалистически Республика	9.282.721
Белорусски Советски Социалистически Республика	1.660.532
Узбекски Советски Социалистически Республика	1.840.797
Казахски Советски Социалистически Республика	3.981.224
Грузински Советски Социалистически Республика	945.028
Азербайджански Советски Социалистически Республика	930.849
Литовски Советски Социалистически Республика	765.495
Молдавски Советски Социалистически Республика	512.946
Латвийски Советски Социалистически Республика	562.794
Киргизски Советски Социалистически Республика	330.672
Таджикски Советски Социалистически Республика	491.414
Армянски Советски Социалистически Республика	603.618
Туркменски Советски Социалистически Республика	461.526
Эстонски Советски Социалистически Республика	405.295

Статья 10. 1965 шера ерригсоюзни паччахьалкхен налогаш тІарен доходаш тІарен союзни республикай паччахьалкхений бюджеташка дІаухьуш дола ахчаш укх боараме чІоагІде:

а) оборота налогах хьатІадоагІачох: РСФСР — 29,2 процент, Украински ССР — 33,5 процент, Белорусски ССР — 52,7 процент, Узбекски ССР — 89,9 процент, Казахски ССР — 100 процент, Грузински ССР — 89,3 процент, Азербайджански ССР — 93,8 процент, Литовски ССР — 79,9 процент, Молдавски ССР — 39,7 процент, Латвийски ССР — 18,2 процент, Киргизски ССР — 89,7 процент, Таджикски ССР — 99,3 процент, Армянски ССР — 100 процент, Туркменски ССР — 100 процент, Эстонски ССР — 55,1 процент;

б) 1965 шера паччахьалкхен 3 процент йола вахаш уха чура эцеш ехкача ахчах — 50 процент;

в) бахача нахагара йоаккхача подоходни налогах Таджикски ССР Паччахьалкхен бюджета чу — 100 процент.

1965 шера халкъа боахам дегІабара планаца лаьрхІача гІулакхашта финансировани елга Іалашдара 1965 шера союзни бюджета ахчашцара Казахски ССР паччахьалкхен бюджета 1.086.083 эзар сом, Армянски ССР паччахьалкхен бюджета 57.014 эзар сом, Туркменски ССР паччахьалкхен бюджета 82.288 эзар сом хьожаде.

Статья 11. 1965 шера СССР Паччахьалкхен бюджетах лаьца яьча, Союза Советен Къамий Советен Бюджетни комиссей а Къамий Совета Экономически комиссе а заключенешка белгалъяьча предложенешкеи замечанешкеи, хІаьта иштта СССР Лаккхехьарча Совета палатай заседанешка депутаташа енача предложенешкеи замечанешкеи хьожилга а царех е йоагІаш йола решенеш елга а СССР Министрий Совета тІадилла.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
А. МИКОЯН.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1964 шера 11 декабрь.

1963 ШЕРАРА СССР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТ КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА ОТЧЕТ ЧІОАГІЪЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совето соцам бу:

1963 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет доходашта 89.538.037 эзар сом а расходашта 86.998.899 эзар сом а долаш, доходаш расходел 2.539.138 эзар сом дуккхагІа а йолаш кхоачашъяра хьакъехьара отчет чІоагІъе.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
А. МИКОЯН.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 шера 11 декабрь.

НОВ. А. Н. КОСЫГИН СССР МИНИСТРИИ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛАЛЛА ХЬОЖАВАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совето соцам бу:

Нов. Косыгин Алексей Николаевич СССР Министрий Совета Председателалла хьовлаве, 1964 шера 15 октябре цу хьакъехьа ардаьлча СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ чІоагІ а деш.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
А. МИКОЯН.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 шера 9 декабрь.

НОВ. Н. С. ХРУЩЕВ СССР МИНИСТРИИ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ДЕКХАРЕХ МУКЪАВАЛИЙТАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ ЧІОАГІДАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совето соцам бу:

Къаьналарцей дина могаш ца хиларцей дуьвзадена нов. Хрущев Никита Сергеевич СССР Министрий Совета Председатела декхарех мукъавалийтара хьакъехьара 1964 шера 15 октябрера СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ чІоагІде.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
А. МИКОЯН.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 шера 9 декабрь.

НОВ. БРЕЖНЕВ Л. И. КОНСТИТУЦИОННИ КОМИССЕ ПРЕДСЕДАТЕЛАЛЛА ХАРЖАРАХ ВОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совето соцам бу:

Конституционни комиссе председателалла хоржаве нов. Брежнев Л. И.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель А. МИКОЯН.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1964 шу 11 декабрь.

НОВ. ХРУЩЕВ Н. С. КОНСТИТУЦИОННИ КОМИССЕ ПРЕДСЕДАТЕЛА ДЕКХАРЕХ МУКЪАВАЛИЙТАРАХ ВОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикай Союза Лаккхехьарча Совето соцам бу:

Конституционни комиссе председатела декхарех мукъаваьйтаве нов. Н. С. Хрущев.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель А. МИКОЯН.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1964 шу 11 декабрь.

СССР Лаккхехьарча Совета сессе депутата Х. А. Хамурзиева дахь къамаьл

(Назрани харжамий округ. Нохч-ГIалгIай АССР).

Новкъостий депутаташ!

Нохч-ГIалгIай автономни республика — дуккхача къамех латтача вай Даймехкан доккха доцца дакъа да. Бохах депутата Хамурзиева, цхьаболла, мехка халкъа боахама шкъе белгалдара доархIам болаш а коммунистически общество хьалъяра программа кхоачашъяра шкъе шийгара дакъа доацаш а а яц. Тха республика экономика, къаьсттина а мехкадьттан химически промышленность, сиххача темпашца дегIаях. Семилетка шерашка Нохч-ГIалгIайчен территори тIа IалашъеаIIе дика мехкадьтта доалла керда Iаьлхий моттигаш хьайийнай. 1958 шерашца нийсдича мехкадьтта даккхара боарам 2,3-зза совгIа лакхбелар тхаьшинга 1963 шера, хIаьта газ яккхара — 3,9-зза. Дикка лаккденнад аттара даргIча способах — вIедж еттаж доаккхача мехкадьтта удельни деза. Мехкадьтта доаккхачу къахьегама овсаре керда мехкадьтта доалла моттигаш карaeзaлара процессашта шерра механизаци автоматизации яра чотах пхоазв лакхъеннай. ХIанз мехкадьтта доаккхачара товарни продукци хIара сом цIена пайда сом лу, семилетка дIайоллайлалехьа ваха эшаш химичча 15 кепига меттех.

Тхона карагIдийначча цу дIахашца шкъе белгалдара къахьегайна дакъа доаш буровой мастерала аз болх беча «Малгобекнефта» мехкадьтта промыслови управлене № 1 йолча буровой контора коллектива а.

СССР Лаккхехьарча Совета сессена дика совгIат кийчдиб опыт йола мастераш ин. Ленини Шишови керте латтача тха контора буруй деттарий бригадаша: Терсйн хуйъах аттара хьалха чоалхаерча хьалашка толаме буруй теха шы скважина хьаккхар вар кIалхарча мелони тIоанашка. Тешшаме да кердачча. 1965 шера, кIалхарча мелови тIоанашкара дикагIа эла мехкадьтта доаккхаргхилар.

Цхьо депутата Х. А. Хамурзиева дуцц мехкадьтта дуккагIа даккхарца дувзаденна доала декхараш.

Нохч-ГIалгIай чу мехкадьтта даккхара темпаш лакха хиларо, йоах цо, дIахех дьтгана кIалхара гучадаьккха мехкадьтта а цу тайпара сиххача темпаца даха доладелга. ХIаьта из бахьан долаш кIоаргIгача тоннзоаташка буруй деттайза а чоалхаерча геологически хьалашка 5000—6000 метр кIоарга скважинаш ххадза а догIиц. Цу тайпара буруй тохара аш геттара чIоагIа бубильни обсадни турбаш. кердагIа дола тайпа оствш, тешаме противовыбросни оборудоване. лакхача давлененца йоагIа кIедж доалдурга йола аппаратура, кхийола оборудоване. СССР Лаккхехьарча Советагара дех оаха Нохч-ГIалгIайчен мехкадьттахоиа эшараш доаллеген чIагIхьаьхача керда цIаьхий мехкадьтта тIоалдаш лахарей гучаьйа цуй запасаш лакхъялареи декхараш кхоачашде йиш хулийтаргйола эффективни гIулакхаш белгалдеагIей СССР халкъа боахама Совета а йоагIаш йолча отраслеви комитеташа а тIаьдилар.

Къаьстта чIоагIа тха сатем боабеш да, йоах дIаха оратора, попутни газах пайда эцара гIудах. ХIанз тха республике хIара денна байсоанех йоа ши миллион кубометр совгIа газ. Из доаза хIайа нигта ходара бахьай да мехкадьтта совгIа даккхара ен йола планировании попутни газах пайда эцалга тергах а йа дец ен хилар. Цу гIулакхашта хьежжеш йола капитальни вложенеш боккъе йоацаш чухахьа йоацаш хилар. хIаьта газах пайда эцара демашка хьежжилга массаза а геттара тIеIехьадах. Тхона хетачох, Нохч-ГIалгIай чу мехкадьтта дуккагIа даккхара йолча дикка йоахийча тоpoнашка попутни газа ресурсех бизза а гIойленагIа долча тайпара а пайда эцарца уж юкъа а ималаш чара хьажа йиш яц.

Попутни газах бизза пайда эцарен белал мехкадьтта химена кийчъярен декхар тха хьалашка дикка кхоачашдуургдаш Вознесенскера Грозне йода газопровод болх бе йолалалийтарцен Карабулакера, Вознесенскера, кхыйола газобензинови заводаш хьалъяраец мара. Цхьабакъда, уж заводаш хьалъяра гIулакх геттара во лел. Къилбаседа-Кавказски совнархоза, РСФСР гIишлошъяра Министерства, хIаьта иштта йоагIаш йолча отраслеви комитеташа а шоаш заргдоацаш да Нохч-ГIалгIай АССР мехкадьтта районашка газобензинови заводаш хьалъяра гIулакх тIехьадисаа дIадоаккхилга. уж техническ документацеца, оборудованеца, материалаша Iалашъяра уж дезараш сихха чакхдоахилга.

Депутата Х. А. Хамурзиева белгалдаьхь продукцие дикал даим лаадъяра доархIам. Ала деза да, йоах цо! Грозненски мехкадьтта чакхдоахача заводаша йоалача продукцие шикал хIанз укх сахьата техническ дIадехарел тIехьайаш хилай. Кертерча дакъе цуй бахьан да Грозни йерда хьаьнагIа йола мехкадьтта чакхйоаха центр хилар а, хIаьта цигара дуккха установкаш технологически процессаш хIанз Iилманен техникан кора каргIалахьаршца дIадехарашка хьежжа и хилар а. Цунца дуваленна шийна заргдоацаш да 1965—1970 шерашка Грозне массех керда технологически установка хьалъелга.

Шийн къамаьл чакхдоахаш Х. А. Хамурзиева критика йий хIана йоацаш йолча производствана планировани яра практикана. Укх шера, аьлар цо, планирована къаьстта во яьй Грозненски мехкадьтта чакхдоахача промышленноста байха: «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятешка мехкадьтта продукташ ялара план 1964 шера январа зенз октябре кхаччалца 11-за хийцай. ЧIоагIа дьрза а «необычанни» оалаш йолча валовни товарни продукцена ен йола планировани. Цу тайпара планашка дIашийса хилийташ натуральни маьхех хьоккамаш, цунхьа «моллагIа чах» бахийта а план кхоачаш ца йича ца йоалаш хуа предприяташ. Иоаххий халоеш а мехкадьтта чакхдоахарашка мехкадьтта продукташ хьалхара хьежжа дIакхухьаш ца хилара.

Оаха дог доах, оттадьча дешашка йоагIаш йола боахамен планировании органаш хьежаргхилайта а бакъахьарча оагIорахьа уж кхоастадергхиларга а.

СССР Лаккхехьарча Совета дош за ла мукъаба сона. аьлар Х. А. Хамурзиева юхера шийн къамаьл чакхдоалаш. Нохч-ГIалгIай автономни республика мехкадьттахоиша шоашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара шоашин хьинари кходеле ца хилара а вай мехка коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккха программа кхоачашъеча шкъе шоашара дагъе доацаргхилараха а! (Тоаба тох).

1965 ШЕРА ЧОТАХ КЪАХЬЕГАШ

Грозне машиностроительни арматурни завода коллективашта юкъе цхьайтта бетта дьттача ахве хьалхара моттиг яьккхай механосборочни участка коллективо. Валови продукци арахецара цхьайтта бетта план 111 процента шера план 100,8 процента кхоачашъяьй цо.

Цу тIехь гIулакх йистедьннарг дархIаш коллективо. Участка къахьегамхоша чIоагIа къовсам воеттабу кхы дIахо а балха толамаш декхара. ХIанз цар боах бу 1965 шера чотах.

Участке хьалхале лелеред ба ревчица Подколзина Екатерина, слесараш Тарасюк Петр, Андроев Шайхан, Ларкин Валентин, Чачельницкий Анатолий, иштта кхы дукха бараш.

СУРТА ТIА: Тарасюк Петри Андроев Шайхани.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПЛАН КХОАЧАШЪЯР — хIара предприяте декхар

Семилетка яхьлагIа шу дIадоладелча Грозненски мехкадьтта чакхдоаккхача завода коллектива болам хьал а лаьца. укх шера план хаьал хьалха кхоачашъяран предприятей балха хий деррига технико-экономически хьокхамаш тоадаран шерра социалистически ях вьобар вай республикерча коллективашта юкъе.

Грозненски мехкадьтта чакхдоахарашен химикашен дика къахьегама толамаш дахьад укх байнача цхьайтта бетта. Тха объединене чуйоагIача предприятешка валови продукци арахецара цхьайтта бетта план хаьал хIира хьалха кхоачашъяьй, цу гIулакхо вIашгIехьхалийтав 5041 эзар сома мехъа планал совгIа продукци арахеца.

ДIадахача шера цхьайтта бетта арахийцача валови продукцена нийсъдича укх шера цу юкъа арахийца продукци 115,1 процент я. химически промышленносте арахийцар — 128,3 процент, чакхдьякха мехкадьтта — 101,3 процент. Къахьегама овсаре планах дьрдIаччу совгIа 2,2 процент лакхъеннай.

Укх шера цхьайтта бетта планал совгIа арахийна химически синтеза продукташ, шине, пальцьйи гIишлойий бетунаш, машинашта хьекхадьтта, кхы продукташ эзараш тоннаш.

Экономически эффективность бахьан долаш йоакха къовсам лоаттабу «Грознефтехимзаводы» объединене чуйоагIача заводаша. Ийс бетта объединене коллективо пачхьалкхена кхоньй 120 эзар сома мехъа йола 248 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 420 эзар сома мехъа Iы, 167,2 эзар сома мехъа реагенташ. Рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьарах пачхьалкхена бахь пайда 865 эзар сом яхча да.

Семилетка яхьлагIача шера план хаьал хьалха кхоачашъяра къаьстта дика къахьегаш хьалха латташ я Грозненски крекинг-завода, химически комбината, нефтемаслозавода, мехкадьтта чакхдоаккхача завода коллективаш.

Грозненски крекинг-завода коллективо чурча резервах пайда эцаш, керда технологи балха юкъехахьарах семилетка яхьлагIача шера план мал-ах бутт хьайад хьалха кхоачашъяьй. Цига хьалха латтачарех а А. Г. Бурдакова кулгалду коммунистически къахьегама мIа лелача № 5 йола установка коллектива. Еррига социалистически ях массехъзза хьалхара моттиг яьккхай цу коллективо.

Грозненски химически комбината — вай республикерча химе флагмана толамца кхоачашду шоллагIча арахIана этилови, синтетически спирта дубителаши арахецара проекта мощноста кхачара. Валови продукци арахецара 11 бетта план 103,2 процент кхоачашъяьй, планал совгIа арахийца спирт, фенол, ацетон, полиэтилен, кхыйола продукци 2271 эзар сома мехъа я.

Иштта дика къахьегаш я Грозненски мехкадьтта чакхдоаккхача завода коллектив. Цхьайтта бетта бедал чакхъяккхача план хаьал хIира хьалха кхоачашъяьй, хIаьта валови продукци арахецара план хаьал 5 де хьалха кхоачашъяьй цо. Семилетка шерашка оргтехнически мероприятеш балха юкъе а ххухьаш, арахецача продукцега дIабоала мах лохбарах кхадь ахча 3308,4 эзар сом да, хIаьта арахецача продукце дикал дикка лакхъяьй.

Дог гIоадоалаш дола къахьегама толамаш дахьад Грозненски нефтемаслозавода коллективо. Цхьайтта бетта валови продукци арахецара план 102,3 процент кхоачашъяьй, планал совгIа арахийцай 484 эзар сома мехъа продукци. Уж къахьегама толамаш дахьад керда объекташ болх бе йолалийтарах, технологически установкаш реконструкци ярах, производствени процессашта автоматизаци механизаци ярах.

Дахка къахьегама толамаш мел дика дале а объединене чуйоагIача цхьаццайолча предприятешка доархIаме кхоачамбоацараш да. Да нехаргдоацаш гIулакх да объединене чуйоагIача цхьайолча предприятешка валови продукци арахецара план кхоачаш ца яр. Царех цаI я Новогрозненски мехкадьтта чакхдоаккхача завода коллектив. Цуних пачхьалкхен декхар тIалисад 165 эзар сома мехъа продукци.

Пхийта бетта валови продукци арахецара план кхоачашъяьяц объединене чуйоагIача кхаь предприяте, цхьаццайолча предприятешка кхоачашъяьяц къахьегама вадарле лакхъяра план а. Царех я Грозненски ацетонови заводеи нефтемаслозаводеи коллективаш.

Планах дьрдIача ассортиментах план кхоачашъяьяц еррига объединене, иштта къаьст-къаьстача предприятешка. Цхьайтта бетта план кхоачашъяьяц 10 ассортиментах йола продукци арахецара.

Къаьстта цу дахье во болх бый Грозненски мехкадьтта чакхдоаккхача завода коллективо. Кхо продукци арахецара план кхоачашъяьяц цо. Иштта во къахьийтад Нохч-ГIалгIай химически завода коллективо а. 18 продукцех ях продукци арахецара план кхоачашъяьяц. Царех я промысли тIоалена товараш, шушаш, кхыйола продукци. Производствени планаш кхоачашъяра йокха тормоз я предприятешта эшача боарамах бедаш материалаш ца хилийтар, цу гIулакхо дукха сеца латта езац хьалийт объекташ, цхьан боарамах цара болх байтац.

Масала, Новогрозненски мехкадьтта чакхдоаккхача завода шийн хадамахьа силикат-дарбалаш ца хилийтар бахьан долаш катализаторни фабрикаш кховлагIчен, йиълагIчен квартале сайца латта езаш хилар 319 сахьата. Иштта во лел Нохч-ГIалгIай химически завода коллективна болх а бедал ца хилар бахьан долаш.

ХIаьта а лийса хургдац объектиин бахьанаш хилярах болх во лед аьлча. Керттерчарех цаI да цу предприятешка къахьегамен технологически дисциплина во хилар, кхоачамболлаш лелаш инженерно-технически болхлоша шоай инициатива.

Производствана зе кIелиргагIа хилийтара къовсам лоаттабац, къаьстта дукха зе хул машинашкахьа транспорт нормал тIех сецаь лоаттарах. Цу гIулакхо объединене предприятешка укх шера 10 бетта хьь зе 16488 сом ахча да. Къаьстта дукха зе хилар производственно-товарни конторана — 4522 сом, Нохч-ГIалгIай химически завода — 2917 сом, кхычарна.

Цу предприятей кулгалхой декхарийла ба уж санна дола кхоачамбоацараш сихагIа балха юкъера дIадахара бардагIбала, хIана аьлча цар дикка лакхдьад арахецача продукцега дIалолар.

Семилетка яхлагIа шу дала ах бутт совгIа ма бара ац. предприятей кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я деррига низ тIа а бахийта балха юкъера кхоачамбоацараш дIадаха, къахьегама дисциплина лакхъе, шерра къовсам лоаттабе беза семилетка яхьлагIача шера план толамца кхоачашъяра.

В. РУДАЕВ,
«Грознефтехимзаводы» яхача объединене производствени отдела начальник.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Дег чу доссаш да агитатора дош

Вахара масса а моттигашка кхача гIертаж а массанахьа шоай дика лар йоташ а ба Урус-Мартана производствени управлене «Красноармейский» совхоза агитатораш. Дошха новкъостал ду цар, кхоачамбоацараш юкъера дIа а доахаш, болх тоабара. Юртбоахамера дерддараш хьалха латтарий опыт йовзийт къахьегамхошта.

Совхоза цхьоалагIча отделене тракторно - полеводчески бригаде агитатор ва бригадира гIоньча а КПСС членалла кандидат а вола Халидов ТIуза. ХIара болхлочун оамал йовзаш, дог-уйла човш, цхьудукха царна дукха везаш ва из.

Укх шера хьалкхейъ хьунквъаш чуэцаш хьинаре къахьийгар Катерманов Оалхазара кулгаллеча бригада коллективо. Цуй вIашгIехьдаьлар лаиахьа ка бола ялаташ, хьажкIаш, шекара свекла чуэца. Механизаторашта дикагIа къахьегара тIахьехаш доле агитатора зоене дош хьахозар укхала зевна. Делкъа хана хIама лаа механизатораш Iохайшача хана беседа еча, араецаш йолча къахьегама листока тIа цо белгалбоахар денна дикагIа къахьегама хьокхамаш доаха механизатораш. Масала, сменах цаI ах — шиъ норма кхоачашъеш вар тракторист а комбайнер а вола М. Сембиев. Иштта механизаторашкхы а бар бригаде. Цар балхах каста-каста моллеш арахецар ТIузас, беселаш йора.

Цу гIулакхо ях йоаржайора механизаторашта юкъе. Цул совгIа моаш тоеркал барех кхы а дикагIа къахьега дог доагIар хьалха латтача механизаторий. Иштта, ках бIаь гектар хилла йолча майдав тIара ялат хьакха а, пхи эзар центнер кIа, мукх, хьажкIаш чуй а вIашгIехьдаьлар нов. Сембиева.

Укх гурахьа хьажкIаши шекара свеклай чуийцачул тIехьагIа цхьа юкъ яр, Iай деца цIакхха са да лоIаш чIоагIа къахьийгад оаха, хIанз кIезига салаIа а мегаргда, аьнна цхьоалагIча отделене механизатораша хетаж. Цо тIехьадоахар тIадоагIача шера культураш дIаера эша латта ваханга. Сихха пенгалет арахийцар бригаде Халидов ТIузас. Цу тIа бетбахьар цо шортте де дезаш гIулакхаш доллашехьа а салоIалга дувнараш. Цул тIехьагIа хьалхашка латта декхараш дувцаш доацца беседа йир механизаторашта: «Дукха да вай бIаьсти кхалехьа де деаргаш. Ширлаьна кхои минеральни удобренеши тоъса ва кхайка. Хьалхе а лолатала деза техника тоае. ВIашгIйохха еза агрономически курсаш»...

Цул тIехьагIа лерттIа дIаботабелар шия сменах латта ваааш бу болх. ХIанз тIехьара гектараш сыха йоалаш латт совхоза цхьоалагIча отделене. ТIагIертта къахьег тIара трактористо. Сменах 10 — 11 гектар латта оах укхаэв агрегато. Иштта тIагьийхар механизатораш къахьегара агитатора дIайхача деше.

ХIанз трактораштей кхыча машинаштей ремонт еш ба О. Катерманова кулгаллеча цхьоалагIча отделене механизатораш. ТIагIертта къахьегарах йиълагIча квартала план хIанзехьа кхоачашъяьй цар. Ремонтни мастерскешка массаза а хаза йиш я агитатор а механизаторий дика новкъост а волча Халидов ТIуза оала дош.

...Дика агитатораш а активисташ а бола кхалнах ба «Красноармейский» совхозе. Царех я Ризванова Пандат — Алхан-Юрта Совета секретарь, кхалнаьха совета председатель. Цхьаккха бохкло вац шоллагIча отделене из нохчий казай кхалсаг ца йовзаш. Кхай тIа, ферме, болхлоецца къамаьл деш ге йиш я из.

Йовь бетта юхье дар из. Никаев Бай-Iаьлас кулгаллеча тракторно-полеводческе бригаде ера Пандат. Хьалха санна безаме а велавенна а вацар шекара свекла кхоеча звено звеньевой вола Сербиев Каьки. Кхай тIа васар деш массехк сахт воаллар. Агитатора хайра Каькена цаI новкъа хиннаьга.

— Фу дьял? ХIанав хьо шийта маьлдара? — хаьттар цо. Сербиев тешаш вар хьакъъал долча кхалсага шийна новкъостал дергхилярах.

— Шекара свекла дIайийна дьаттта во да аьнна болх бе а цо тугаш кхыча звено дIавахав тха звенора кхо-шиъ саг, совхоза директа аьлча д юкъейахна тиган цар, — дIахабийтар Каькас шийна къыйлар. ШоллагIча дийнахьа бригада араьлар Сербиев Каьке звено юкъаш йола мохии. Цу тIа дехкалар звенора дIабахадий сурташ. ТIера кортала дIаухаш, йыьчаш Iолегаш сов сиха болхар уж. Царна тIехьа узмо велаш. ай шича доах мо тхо а дита. еташ Болхлой геттара раьза бар агитатора тIагIертта къахьега безам боалараш бербахарах.

Звено дикагIа бола болхлой а буцар молне тIа. Цо тIаьехар дикагIча звено членашкара Голубь Екатеринагара, Катиров ИбрахIимгара, Хатуев Рахьатагара, кхычаргара хьокхаш эцара. Пандата мохии арахийцача шоллагIча дийнахьа гектара къона нохчий йоI ера Каьки волча. Хьа звенона болх бе безам ба са, аьлар цо. Хьалха шекара свекла тIалхехь йоаццача йоIо лерттIа болх ца бар кхераш шы дага а водаш дIанйцар цо Исраилова Яха. Свекла дукха йоалаечча гучадаьлар Яхий гектара тIера 370 центнер шера оалам даьккилга. Юкъера даьрхIача хIара гектара тIара 240 — 250 центнер шекара свекла эдар Каьке кулгаллеча звено.

Дика шекара свекла хьайкхера моай шиз дIакхоачаргбац аьнна хетам Каьки звено членаш шекбулаш болча Iана новкъостала ера агитатор. Уж тешабир цо аьнначча бахъйолча дешо. увраттадир цар дегаш.

ХIана а сатийна Iохаш яц Пандат. Каст-каста хул из шурий-товарни ферме. Укхаза цо беседаш яра ден къахьегама листокаш. Хестабу дикагIа бола доярхаш: С. Далаева, Хь. Джанхотова. З. Исаева. Цхьа шо бутт хьалха Сепнитах дукха тIехьавсар Зина. Каст-каста Зинайна беседаш е яьлар агитатор. Зезьа довнзар цо хьега кхы. дукха да аьллехьа шура хьараргIа лакха йоалалар доярха. ХIанз тIехьахайна аьл йоаз Исаева Зина Далаева Сепнита. 2200 — 2280 килограмм шура аьякхай цар хIара Iаттагара.

Доаркъара кхоабехьа дукхаш беседа яь доарсашта Пандата массехк а хьалха. Республикерча дикагIа доярхай бахха опытах царна дуцца кийчлургда а хIана агитатор Ризванова Пандат.

Ам. ПЛИЕВ,
тха сабкорр.

ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ПАЧЧАХЬАЛКХЕ

Социализмаи коммунизмаи теори а практика а овлангарча проблемех цхьа проблема я общества политически организаци дегIайоалари тоаяр. Исторически опыте хьахьувкх социалистически пачхьалкхен формаш, цуй балха чуловцамаш методаши хIара исторически этапа хьалхалача декхарашка хьежжа хувцалуш хилар.

Марксистско - ленински теорех кхийна а цунца кийчъенна а йолча Коммунистически парте низ сенах латт аьлча, из латт общественни практикерча объективни хувцамий лостам а оамал а ханнаьхьа зе ховш, цу хувцамашца политически надстройка тIаргалийта ховш из хиларца. Вай мохк дегIахаре хIара кердача этапе общество экономически отношенеши социальни структуреи хувцаяларий цхьан-цхьан эшаш дола хувцамаш юкъехкихьах пачхьалкхен вахара формашта метадаштей а.

Вай общество хинка реальни хувцамаш юкъедаха яр 1936-ча шерара СССР Конституци. Производства керда хьисап кордалара, эксплуататорски классаш дIахара, культурни революци шерра яржаро хьадир социалистически пачхьалкхен балха формаши методаши хувцара, социализм чIоагI ме лу, йоаккхий йоаккхаш, из пачхьалкхе пролетариата диктатура органашкара берригача къахьегамхой, дерригача советски халкъа организацега яккхара эшшача тайпара уж дегIайоалара эша хьалаш.

30-гIа шерай дехъйенначча хана йолаенна из процесс дIенхаштта мелйир, фашизмах духхьарча тIемаца дувзаденнача объективни бахьанашца аь ца Iеш, субъективни бахьанашца а. Сталина культ личност йолча юкъагIа хиннача тайпара халкъа роль лахъеар, пачхьалкхенна доал дьри хьакъера ленински методаш телхаярах зе дьлар социалистически пачхьалкхе тоаяра гIулакха, цо новкъарле йора СССР Конституце бокъонца демократически йола принципаш йиззз чакхъахара.

КПСС XX съездо овлангара аргадьхар гIулакхаш. Пачхьалкхен вахаре ленински боарамаш юхаметта а оттадь, вай Парте шерра шиъ хьабийлар халкъа инициативашта, социалистически демократи тоаяра. Общественни вахаре ше, политически практико хьакхелар пачхьалкхен керда формаш, пачхьалкхен гIулакхаш лелаярб керда стиль. тIа-тIа дукхагIа хьагучахоахар пачхьалкхен Iалах халкъа юкъарча оамалехьа хилар. Парте вIашагIа а техар, теоретически хьисап а дир цу процессий, Парте XXII съездо тIалийцача КПСС Программе вывод йир: «Пролетариата диктатура пачхьалкхе санна хьахиннача пачхьалкхиневах кердача, вай хьарча этапе халкъа юкъара пачхьалкхе хиннай, дерригача халкъа хьаштаж а лелаж а хьаллоаттабу органаш хиннай».

КПСС XX-чей XXII-чей съездий идей вланнех цIенна къоастам а хиннаб, хIаькегIа а хиннад социалистически идеалах шийха пайда хетаж хиннар. Юхаметтаоттабир шийн кертера декхар саг паргIата вола-кхилга дала общественни строй социализм хилара хьакъехьара бокъонца бола ленински хьехам. Кердача общества дара из дилярах тарро, общественни йоалахье яха ца Iеш, социализм яхача деша маIана закономерно юкъедахар цунах производительни низаш дегIадахкара лакхара боарама, хIара сат материальни паргIато йолаш хилийтара, социалистически демократе хьаькъехьара маIан а.

Кабинете хьакхелла а йоацаш, социализм хьалъеь йистедаккхарцея тIагIертта коммунизм хьалъяргда юкъарцен советски общество хиннача социальни хувцамашта парте кIоаргга анализ ярий хьахиннад а халкъа юкъарча пачхьалкхей идей. Халкъа юкъара пачхьалкхе — социалистически пачхьалкхен дегIадара йиланза ца йоала, закономерни этап.

ПРОЛЕТАРИАТА ДИКТАТУРЕН ХАЛКЪА ЮКЪАРА ПАЧХЬАЛКХЕН

Пролетариата диктатура хилайза на йоалаш я социализм хьалъяра, халкъа юкъара пачхьалкхе — социализмагара коммунизмага довлара. Йийса хургдац пролетариата диктатурен халкъа юкъара пачхьалкхен юкъейла вIашдухьал оттайр. Коммунистически общество хьалъяра тайп-тайпара этапаш вIашдухьал уггаар санна, дара йоацаш да из а.

КПСС-а хьалхашка оттачий халкъа юкъара пачхьалкхен идея. цо кердача низаца, практически опыт вIашагIтохара лара тIа белгалдаькхад шийн Программа тIа социализма магa доллара хилайза яргIоацаш пролетариата диктатура хилар. Эксплуататорски классаш дIайоахилга, дукхаз миллионаш бола ахархой, керда кхетаж а бенна, социалистически вахьа тIа боахилга, социализма чIоагIа индустриальни лара хьалъелга, горадашка а юрташка а социалистически производствени отношенешка доал хилар Iалашделга, пролетарски демократе принципаш чакхйоахилга, хьадача политически формага уж йоахилга. культурни революци чакхйоаккхилга, къахьегаш социалистически интеллигенци хьаелга — иштта я пролетариата диктатура кертера декхараш. Пролетариата диктатура — из да бердача исторически хьалех классови къовсам дIахо бахьар. Хьадача социальни группаша капитализма низашца традицеши хьаллоацача юкъагIа, къаьйарчеан кердачеан юкъерча къовсамах классий къовсам дулача юкъагIа, керда общественно-экономически формаш чIоагIъялалца а йиза котъяллалца а йолча юкъагIа, — пачхьалкхей чухь доаш дей йола класс хила еза болхлой классах.

Общественни вахара керда хьалаш хьалара гера я далаш, пролетариата диктатура пачхьалкхе йе а тоадуйе ец хувнаш хьайоагIа, производства социалистически хьисий хьалъоттар, социальни структура хувцалар, нахха культуран политически сакхетали лакхбалар хьога гейтай. Общество кердача, лакхегIарча маргIага лаарца йоалаш-йоалаш халкъа юкъарча пачхьалкхега йоал пролетариата диктатура пачхьалкхе. Вай мехка, дукха совгIа зашагIа ца доацаш, тахьа низъ шу дIалаьтар цу процесса. Кхыча хьалех, кхыча исторически лоаттале естественно, кхыча бесса а хила йиш я социалистически пачхьалкхен общества политически организаци оамал хувцалара темпаш.

Социализм хьалъярца овлангара хувцаелар, экономически базис хувценна ца Iеш, общества социальни структура а. Ераш да цу хьакъехьара цхьадола бакъдараш:

СССР БАХАРХОЙ КЛАССОВИ СОСТАВ
(проценташа)

	1928 ш.	1937 ш.	1959 ш.	1962 ш.
Болхлой гIулакхера нахи	17,6	45,7	68,3	73,6
Колхозашкара ахархой кооперированни кустараши	2,9	48,8	31,4	26,3
Помещикаш, городашкара йокха а дIанига а буржуаз, базархой, кулакаш	4,6	—	—	—
Ахархой-единоличникаши кооперированни боаца кустарашеи	74,9	5,5	0,3	0,1

Иштта хувцаелир классийн эхь а, цар психологи а, цар культура а. Цу дерригене доархIамера хувцамаш де доагIар общества политически организаце.

Пролетариата диктатура пачхьалкхенией халкъа юкъарча пачхьалкхенией юкъе хIоаргу, чухьара преемственность я. Из а шоай а социалистически пепехьара пачхьалкхенаш я. Общества эгара хьакъ йола, организовьннегIа, кхетаме йола класс из хилара тарра, цу шиннахьа болхлой классага ше хувцалара роль. Цар кертера декхараш а доала пролетариата диктатура пачхьалкхена хьалхашка а халкъа юкъарча пачхьалкхена хьалхашка а иштта халкъа боахам, культура дегIайоаллараи къахьегамен масага дIакхоачучун боарама тIахьожаи лоаттабелга, социалистически доалахье ларбелга, правопорядок Iалашбелга, арахьара тIадоагIача тIемех мохк ларбелга, машара халкъий доттагIали бахьане къовсам лоаттабелга.

Цунца цхьана социалистически дакхегIарча лагIа тIара хилар гойтаж дукха башхаленаш а йола халкъа юкъарча пачхьалкхенах.

Халкъа юкъара пачхьалкхе чIоагIъяларах эгара хьалха хьалхулар да социалистически пачхьалкхела социальни бола шерьялар. Хьахкеriа цхьан класса диктатура лоаттаеш хиннача пачхьалкхенах къахьегамхой еррига классаши тIоа-майн ... - кхьаргIоен сотрудничество орган хуа, цо юкъарча доацаш хьаллоаттабу дерригача халкъа лелам, дерригача халкъа хьаштаж. Цу хьалашца болхлой класса кулгалдара роль чакхйоах, цуй диктатура дахьъарца а ца йоацаш, политически идейни валлавега гIоала, хIаьта из ваини лоаттаер деррига халкъа пролетарски мировоззренеи идеалий уйланна кхеташ йола, еррига общества низа болхлой класса хадаш доаги декхара — коммунизм хьалъяра тIехьа лоаттабеча къовсама тIабербабеш йола Коммунистически парти я эгара хьалха.

Вай мехка пролетариата диктатура йолча хьалех болхлой класса кулгалдара роль юридически дIачIоагIъяь яр (болхлошка совле кхоачилга Iалаш а дей, ерригача кертмаш йолча органашка бохийтача низалий боарамаш а иштта кхычарна а), мохка чухь нобиния классови къовсам а латтащ из роль чакхйоахаш а дукха нийсэлора. ХIаьта хIанз, халкъа политически идейни бертдхьоргIо хиннача хана, тургалерча къовсамцех къахьегамцех цо дьэкхача болхлой класса кулгалдара положенена цу тайпара политико-юридически гаранташ эша.

Пачхьалкхела оамал хувцаяларца хувцалу пачхьалкхен декхараш функцеши а. Ца эшача аьнна дIайоал эксплуататорски классаш тоIаенза ца яларца, царца къовсам а лоаттабеш, цу къовсаме общество социалистически новкъа эргакхайза ца ларца (промышленность а юрта боахам а юкъара бераобелга) йовзаенна хинна функцеш. ЧIоагIлу, дегIаях пачхьалкхен организаторски, кхетам балара декхараш шоай юкъмоттиге латташ йола функцеш.

Халкъа юкъарча пачхьалкхено дика камаьхал а йоалаш кхоачашду (цу ханнаьца пролетариата диктатура пачхьалкхено кхоачашдеш хинна интернациональни декхараш: машаран вIаши гIулакхаш а дехьдеш машаре дахара принципаш котъяхарах тIехьа, гIо-новкъостал лу революционни болхлойн къамаьшпаргIатони болама, дьттарча деррига прогресса низашта. Цул а совгIа, социалистически пачхьалкхен уж функцеш къаьстта доарIийерча чулоацамца хьалъяа, хIана аьлча вай хана дуней аренe хьахиннай дIанзара овлангара проблемаш машара, къайлаш шоай лоIаме хилара; демократе, социализма хьаштайта низашара къоастие теро луш йола низий соотношенеш.

Халкъа юкъарча пачхьалкхенга доллара пачхьалкхен балха методаш а хувц. Пролетариата диктатура пачхьалкхе общества чухьарча классови къовсама гера дар; те-

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагIув, 15 декабрь 1964 шу.

БОЛХ ДИКА ВIАШТIЕХЬБАЬККХА Е ЕЗА ТЕХНИКАНА РЕМОНТ

Машинашта шийн ханнахьеи диках ремонт яьчор царна тоьал водителаш кийчбаьчор, шено йоаццаш, йоцало йоаккхаргья хьатIадоагIача шера хьуьжьам лайхбара йоаттабеча хьоесаме.

Дукха болх ба цу даьккье вай республике бе безар. Цхьабакъда, ремонта гIулакхаш хIанз укх сахьата во дел. 1-гIа декабрь тIаккхоачача хана IV-ча квартале тракторашта ремонт яра план 45 процент кхоачашъяьй, кIа оардача комбайнашта — 35 процент, дохарашта — 45 процент, сеялкашта — 59 процент, культиваторашта — 48 процент. Иштта дӀ гIулакхаш республика бIарча кьаийцача. Цхьабакъда, вай да болх во а дика а вIаштIехьбаькхьа ремонт ен дола боахамаш.

Наьсарей производственни управленерча «Кавказ» яхача колхоза механизаторашa дика кийчо яь я дика а чакхйоаккх ремонт.

Колхозий тракторашта болх дика вIаштIехьбаьккха ремонт я «Сельхозтехника» Шелковской объединене, ца ноябрь бетта кхоачашъяьй квартальни планах ах, хIаьта декабрь бетта задани кхоачашъяра эша кийча а яьй.

Тха предприятей системе цхьайола специализаци централизаци яьй ремонта а уллача машиний агрегаташи юхаметтаоттаяра а. Грозненски объедиене двигателашта ремонт а ю, блоккий головкаш юхаметта а утташ; Сунженски объединене ДТ-54 яхача трактора рамаш дукха оатхалаши юхаметтаутташ; Шаьла объединене болх бе йолалийтай тракторий гидросистемашта ремонт юи юхаметтаутташ пех, к. кх. дӀ. Запасной оатхаланта лаьрхIа йиллача республикански тоьргаша базо юхаметтаоттае езаш йолча машиний уллаши агрегаташи хьатул а еш, вIаштIехьдаких Ставропольски Ростоски заводашка царна ремонт елгей уж юхаметтаоттаелгей. Цу балхо йийн хулийт дефицитай запаской оатхалий ресурсаш кьаьяха, техникана сихагIен дарегIен ремонт е.

Цхьабакъда, дуккхача колхозашкей совхозашкей кийчо яь ца хилари болх во вIаштIехьбаьккха хилари бахьан долаш тракторашта ремонт ерга геттара во дел. Ремонт яра тIеча лаьтт квартальни план 29 процент мара кхоачаш ца ян «Скотоводство» яхача треста совхозаш: «Гвардейский», «Алханчуртский». Цу тIаьхьарча совхоза ноякъостал дар дукха «Сельхозтехника». Сунженски объединенена тIадиллад тракторий, двигателашта ремонт елга. Цу объединене тIиийцад «Экажевский» совхоза тракторашта, тракторий комбайнийи двигателашта ремонт ерга.

«Сельхозтехникайн» чуйоагIача ремонтий предприятей болха тIа укх ремонтни сезонах болгаллоалаш дола хIана хургa капитальни ремонт яь яьнача йиззача комплектах йоаца хIара йоалла е двигатела гарантийни паспорт дургдолаш хилар. Тракторий кертерча уллашта йдойбаи оххаргья, хIаьта гарантийн ена ха чакхьлладца хьаста а вIаштIехьа а йиш йолаш яц уж ремонтни предприяте дика тIаоттайн. Гарантийни паспорташ юкъедахаро шеко йоаццаш ремонт дикагIа а хиргья, хIаьта машинашка болх байтара оттаь боккъонашт техническа условеши кхоачашъяра колкьера бохамий бехктонлам лакх а бергба.

Шейхашта варцагIдоьла дола тракторашта ремонт яра квартальни план 40 процент мара кхоачаш ца яь Наьсарей Наурски производственни управленей боахамаш. Цар декхар да ремонт яра гIулакха тIехьалисa хилар дIадаккхар. Цу боахамашка кхоачашъяц ремонт яра графикаш, во вIаштIехьдаьккхад машинашта дефектовкей оатхалашта выбраковкей елга а, хIаьта юхаметтаоттае мегаргйола оатхалаш хапал хьалха металлолома дӀател. Дуккхача мастерскешка тIехьайнса, индивидуальни методах йо ремонт, трактористо ше вIашагIа а яьккхе, ремонт а йийа, юха вIашагIйола трактор. Иштта еш йола ремонт тракториста квалификацега хьежжа хургья. ХIаьта 80 процент гаргга бола трактористаш III-гIа класс мара йоацаш хилафах, цар ремонт яь тракторашт дукха а дикагIа тоаьл хила сеш хул. Ремонт яра керда метод массанахьа юкъеяккхара хIанз укх сахьата кхы а ха йиса йолаш квалификаци лакхагIа йолча механизаторех вIашагIйохка еза двигателашта, мосташта, массал хувцача коробкашта, топливни аппаратурана, гидросистемашта ремонт ергйолеи машинаш вIашагIъехкаргйолеи посташ. Цу тайпарча методо йиш хулийтаргья ремонт дикагIен, сихагIен, дарегIен е.

Кердалараш лехаш бола рационализаторий кIеанта бац юртарча механизаторашта юкъе. Цар шоай предложенейца эргайохаш тоаю ремонта технологи, хьаю ремонт ерий кхьхьегаш аттача боахам йола тайп-тайпара приспособленеш, уггаа а еш, чакхйоах ремонт яраш оатхалаш юхаметтаоттаерай пайдонагIа йола способаш. ХIаьх хьалхашка латта декхар да, ремонт еча гучадаьнна дикагIа а кердагIа а йей дар республикерча беронгача механизаторашта дӀадовзийтар. Ремонт ечара тоалашагIа йола опыт шерагIа йоаржаяр «Сельхозтехникайна» боллой керттера декхар да.

Боккхача лоархIаме да юртбоахама машинаш кхашка деча балханта шоай хаинахьа кийчъяр. Уж машинаш ца хилча болх йиша булургдоа тракторашка. Царна ремонт нийса ю Сунженски управлене хьаала латтача «Победа» яхача колхозо. Цу колхозе боккъонца дӀайолаьнй техникана ремонт ерей из дӀаоттаь доаттайрей порядок. БIахара мухьа яьнача машинашта ремонт ю цар тIа болх беш хинача механизаторий шоай низаца. Колхозо механизаторашта премеш тел ремонт ерга дӀайоьа кхача кхоарайхи машинаш йиша лоларай хьахилнача шойома ах.

Цхьабакъда, массанахьа а латтац гIулакх иштта дика. ХIанз а комбайнашта ремонт е доладеннадац Наьсарей управлене боахамаш, ремонт ю ю парна Нохай-Юрта, Шаьла, Наурски, Шелковской управленей колхозашa, совхозашa, «Сельхозтехника» предприятешa. Цу боахамашa хIанз ерига машинаш цIайолалаьлин кхашкара. цIенъяьхи уж ялаташ чуэцача хана кьалийтача топпарохи чIегIехи.

Юртболхама техника ца талхаш

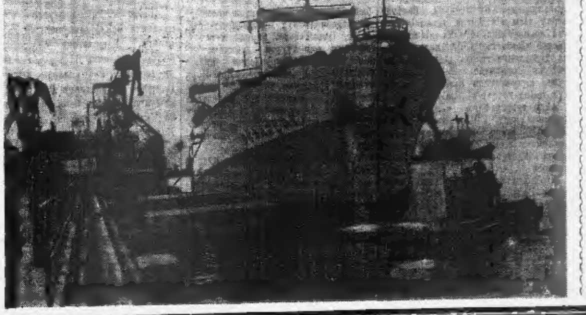

Новороссийске хьалхьой порта тIа гIолла меккдаьтта дIа-юха ахийтара йолча гаване хьаллара аргIа. Хин кIойргача гIолла причалашка хьатIанйду дела мухьаш кхухьа немаш. Меккдактта чудоттар автоматизаци яь да.

СУРТА ТIА: керлача гаване причалий тIара Вризилена меккдаьтта лахьа дейа «Бухарест» лхa таннер.

Р. МЕФОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

болх дика беш хулга из дика дIаоттаярах тийша да.

Из дика кхетаду дукхача колхозашкей, совхозашкей. Масала, «Красноармейский» совхоза Кагерманов Оллкаэра бригаде техника дIаоттаь лоаттаю майлаш хьаьльай. Машиний хIара маркана шийна моттиг кьоастаяьй, машинаш цIенъяь, даьтта хьекха, зах чаи когаш тIа дIаоттаь, хьамча чархаш дьаьхай, инструкцега хьежжа машинех хьа а яьха складе дIаехкай клина хьисапера оасаш, хьамча-технически хIамаш, роликови лIанараш, аккумулятораш. кхыйола оатхалаш. Машинаш дIаоттаь лоаттаелга дика вIаштIехьдаьккхад № 2 йолча баьца дарий-шурий совхозе, «Терский», «Новогорский» совхозашка, Цеча Эскара цIерахча, «Красный пахарь» яхача колхозашка, дуккхача кхыча боахамашка.

Цхьабакъда, техкача гучадьлар, цхьайолча колхозашкей совхозашкей техника цхьаккха бехктокхам ца хеташ, инструкци чIоагIа телхаеш лелаеш хилар. Иштта моттигаш я «Дружба», «Самашкинский», «Октябра 40 шу». яхача совхозашка а кхычахьа а. Укхаза техника мукх ца яйта даьтта хьакхар, из дIаоттаь харцахьа доаттаяр бахьан долаш хапал хьалха балха юкъера юил, хIаьта цхьацнайолча моттигашка йовха а йоах.

Декабрь бетта машинно-тракторни парка технически осмотр ерга «Сельхозтехника» Гостехнадзора инспекце. Осмотр яра кийчълуча хана хIара колхозеи совхозеи машинаш дIаоттаь лоаттаяра йиза порядок хилийта а, хьалха латтача боахамашка а санна, машинашта ремонт ярай из дIаоттаяраи къаьстта зевнош вIашагIйохка еза.

Дукха ха йисац бIаьсти яла, цхьабакъда, цо бехке бергба ше хьатIакхачалехьа кийчо ца еш баьгIараш. 1965 шера юртбоахама продукташ дикка дуккагIа яхара планаши мероприятеши оттаеш я колхозаши совхозаши. Цхьабакъда, цу гIулакхех керттердараш да техника кхашкарча балхашта шийн хаинахьен дикеи кийчъяр. Цунах латт хIана республикерча механизаторий «Сельхозтехника» системерча болхлойи керттера декхар.

И. АВАНЕСОВ,

Нохч-ГIалгIай «Сельхозтехника» объединене председатель.

ТЕРКО ДУКХАГIА Е ХЬАЙБАЙ ФЕРМАШТА МЕХАНИЗАЦИ ЯРА

Шаьла производственни управлене боахамашка яхар тха боигааа шига машинех, механизмех, оборудованех пайда иишта эп хьажар дукха.

Кулгалхойи специалистийи бехках боахамашкарча доахам деттача установкаех кхо доаржаьергех, доакъараш оатаргех, кхыйолча оборудованех пайда бо эп, царга дIадахийта латташ дуккха ахча доллашехьа а.

Кьаьстта во латт доахан деттача установкаех пайда эцара гIулакх «Джалка», «Шалинский», «Дружба» яхача совхозашка.

Масала, «Джалка» совхозе «Елочка» яхача тайпах йола шин установкей ДА-3и 7 установкей ер шу доладелча дейз болх беш хилийтац. Совхоза директора нов. Алханоеи керттерча зоотехника нов. Шовлоховеи ханнахьа йовхо яьин царех пайда эцара. Мукх а йаш йохай латт оборудовани. Цхьаккха а вай наьчахьалихенна цунах зе хулаш аьлина бала болаш.

Техника кхы дикагIча хьалй тIа йи «Шалинский» совхоза а. Укхаза болх ца беш латт фермера доахан детта кхо а агрегат. Цул а ноагIа дӀа доахан детта «елочка» яха установка оттаьча моттиге Iа дакха Iаьсий чудохкар. ДIахо а цу оборудованех пайда эца уйла йолаш бац совхоза директор нов. Наурбиеви керттера зоотехник нов. Кубанови.

Иштта кхом боацаш йоаеш латт белача маьха механизмаш.

Кевттерча зоотехника нов. Серкеова шийн гIулакх пIьаккха бехктокхам ца хетаду лелаяв бахьан долаш «Дружба» яхача совхозе вIалла пайда ца эцаш латт «елочка» яха доахан детта установкаши УДС-3 яха кхо агрегати.

Механизаци кIезига яь хилар бахьан долаш, шура йоакйхача кулгашна дукха къахьег, хIаьта шура ликкхаьга дIабода мах сов лакха ба. «Джалка» яхача совхозе 10 бетта юкъера лаьрхIача лаьккхача шурий центнерага 20 сом дахав, планах лаьрхIаь 13 соми 34 кепиги долча метте. «Шалинский» совхозе — 13 соми 76 кепиги хила лезача 19 сой, «Дружба» яхача совхозе — планах дахийта дезар 13 соми 65 кепиги йолча метте, 18 сомй 70 кепиги.

Районий юкъарча Шалински «Сельхозтехника» объединене кхоачамболлаш новкъостал дац боахамашта фермашкара доахан детта установкаши кхыйола механизмаши нийсъяла а болх бе йолаллийтаре а.

Хьайбай боахама механизаци яра гIулакхаш ноча хьала тIа доладахьа а сатийнна ягIа Шаьла производственни управлени. Шурий товарни фермашка доахан механически деттилгеи залача къахьегама процессашта механизаци еш во лелаш хилара бехказа бола гIенташ тайп-тайпара бахьанаш дах производственни управлене специалисташа а совхозийи районий юкъарча «Сельхозтехника» объединени кулгалхоша а.

Машинашца доахан детта хоорудола мастераш Iомабац «Джалка», «Шалинский», «Дружба» яхача совхозашка, доахан деттача установкаш тIа болх беча доярканта кхьхьегамах совнагIа мех телава систена юкъеяьккхаяц, хIаьта мед, кулгашна доахан деттача болча доаркаша доаккхачул кIезигагIа доаккх алани.

Производственни управлене, цу лакхе белгалъяьча совхозий кулгалхоша кхоачамбац республика колхозашкей совхозашкей доахан деттача установкаех пайда во эцаш хилара хьакъехьара 1964 шера 4 сентябре КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрое баь сецам.

ХIана а деш хIама дац фермашкарча доахан деттача установкаехи механизацеи кхыча средствоехи бизза пайда эцаргболаш дола гIулакх вIаштIехьдаккхара.

Хьайбай боахамерча машинехи механизмехи белгтала пайда эцаш царна хьалхара йон хулии сат дац. квалифицированни слесарий-налад-чикаш бац фермашка.

Къаьстта кийчъяьча дIа-юха лелача ремонтни мастерскеша деш технически новкъостал дац.

Деш дIаяла дац шурий-товарни фермашкарча болхлой материальни безам совбоккхаяц. Механизаце средстваш шерра юкъейоалаяра, къахьегама оасарле лакхъяра.

«Сердало» газета рейдови бригада: С. АЛИЕВ — Шаьла производствени управленера партийно-пачхьалкхен тIалоржама комитета председатель; А. ГАПУЕВ — ВЛКСМ Шаьла комитета секретарь; Ш. АЛБОГАЧИЕВ — «Сердало» газета корреспондент.

Йоккха кIахьегама оасарле йола илат цIенду машинаш ярахец «Воронежсельмаш» яхача заводо. Семилетка яхлагIча шера програмба тоаьлаца чакхйоаккхаш латт цу предприяте коллективо. Ханал хьалха кхоачашъяьй 11 бетта план. Цу чаккхалалехьа яланах совгIа 100 совгIа илат цIенду машина ярахьа лаьрхIад.

Шоай продукци Краснодарски края, Поволжья, РСФСР централь областашкарча колхозашкей совхозашкей дIаххухьийт машинаша.

СУРТА ТIА: мехка колхозашкей совхозашкей дIаххьийта илатахи цIенду машинаш тIайоттаж латт.

И. Ахманова сурт

ТАСС фотохроника.

ЛА МЕГАРГДОАЦА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

Шелковски станице бераша лехарах, хIаьтта керда хьальаьча берий беша лахав тхо. Бераш чуйоча цIагIа тхо дIачулаьлта берех цхьанне хьаттав тхога зонтикаш дий шуга аьний. Тхо цешлаьлар, санна вай уж аьина хетаделар тхона. Дукха йох пеккала везаш хIана данар. Йо дар тхо беша дIачудаьтча дукьале этта сурт. ЧIоагIа ийла яо. Кхамача санна тIондал я. ТховнагIа чакх а дулаш Iочуухаш дар бIеха хий, цу гIулакхо чуегаш штукатурка яо. ТIаккха хайра тхойа зонтикаш сейна эшаш хилад.

Из болх кхоачашбаьб «Чечингсельстроя» треста нов. Уинеба кулгалдеча СМУ-2 гIишлонхойа. Берий беш дийа хьалхьой аьина оттаньча ахта тIара шаькъа кхоачам докъа а далалехьа йовхал телаш бола цхьа ей болх ца беш сецар. тхов тIа латта бак яьпа а ухаш хий хьалбизар тхов, цул тIехьагIа штукатурка Iочу а легаш хий берий беша Iочуаха доладелар.

Иштта дукха кхоачамбоацараш да СМУ-2 гIишлонхоша хьалхьаьча Брагунски школе. Проектни документаце яххача бесса а ца ен шоашта хеттача тайпара хьалйир дар котельни. Из во хилар. Шин шера доагаде дела дахчен кIорни бетта доагалир цо. ХIаьта а пальтош тIаюхашехьа а цу чу лелача бераша шийла яо. Цу вочa хьала тIа я школа хIанз а.

Ф. КОРОТКОВ,

пенсионер.

Лабораторера производствага кхаччалца

КЕРДА СПОСОБ

Синтетически спирт доаккхаш хийи этилени вIашагIъоеча даза (этилена гидратаци йича) реакци сиkъеча катализатора метта дIадохийт фосфорни кислота. Гидрататора болх беча хайа пайда эцача кислотах 45—70 процентага кхаччалца дав хиеспиртовы конденсаторца дIаух, хIаьта 30—55 процент кислота пайда кийцача катализаторaца дIа а ухаш йов: цхьа дакъа дов регенераци еча хана вож дакъа дIаара а кхухьаш дIаккхувс.

Цу вовча кислотах производствана пайда баргболаш болх мишта вIаштIехьбоаккх а р г б а хьожаш дукха балхаш даьд. Цу кислотах пайда эцаргбола гIулакх вIаштIехьдаьккхар химически комбината централь Iилматохкама лаборатори къонача специалиста, инженера Швей Поликара.

Дукха тохнеш балхаш дьучуя тIехьагIа цунна гучадаьлар боккъонца долча хьалашка производстве чакъьаккхача катализаторах 25 процент фосфорни кислота хьакъоастаде йиш хилар.

Мишта вIаштIехьадоа из?

Чакхъаьккхача катализаторах хина новкъосталца хьакъоастаду фосфорни кислота, хIаьта а катализатор яда а йолаш кислота хьакъбастадеча хана чIоагIа веществаш растворaца дIаухар. Цхьайтта минотта сахьат даьлча ерриго чIоагIа веществаш юхе йолх. хIаьта кислотий раствора химически составо кхачаи фосфорни кислотагара дIа мел дехараш дизза кхоачашду. Из раствор юкъеяхва йиш йолаш ха концентрировании фосфорни кислота эшача бесса доладеча.

Уж балхаш даро вIаштIехьалийтар производстве чакхъяьккхача катализаторах хьа а къоастаеш кислота производстве юхаяйта. Из декхар кхоачашдара хIара цехе цхьаца отстойник оттае еза, иштта дIадолар дукха а дац. Из способ балха юкъеяхьаро химически комбината шера беш бола пайда 8500 сом ахча да.

И. КУРБАТОВ.

Тха штатах воаца корр.

шабарaи кхетам баларeи методашца цхьане эшаш моттиг пайсъелча цо юкъенхувлар классови низагIа хIана дайтилга, духьале еш йолча эксплуататорски классашке низбара методаш а. Иштта доацаш, халкъа юкъарча пачхьалкхено шийн болх чакхбоах керттерча дакъа политически кулгалдарца, нах вIаштIехьбаларца, кхетам баларeи тешабарeи вовкъаца. НиэстIа хIана дайтилга хIана а долаш-м да, цхьабакъда, ЛадаIаш латт из классови хилар, хIана аьлча из хIанзе а дац бIарчача классий духьале кагъяра тIаIерадаь, из духьала доах алкха духалерча элементашта, советски законаш телхадеча наха.

ТIехьера а, халкъа юкъара пачхьалкхе белгалйоалаш а хьалхарьяраш эргайхарцей, мохк дегIа бола кердача боарамаш социалистически демократи дIахо а дегIайоалайаи эшача тайпара йола керда политически институташи учрежденешцу хьахилацей.

Коммунизм хьалхеча дикагIа советски обществана хьалхашка уттача кердача декхарaша лаихбу Коммунистически парте лоархIам, вай обществана кулгалдеш а лостам телаш а бола низ из хилафах тарра. Коммунистически парти — дийна, дегIаухаш организм. Социализмагеи коммунизмагеи далара процессе хувцаш дола хувцаш чудоацаш да цун социальни состав. Цун ольчаш дIахьараши хувцадалар. Социализм хьахIа чухьарча классийн къовсама объект йолча хана алхха боллой класса парти хилча мара йиш яцар коммунистий партега шийн исторически роль кхоачашъе, хIана аьлча цу хана алхха боллой класс мара яцар социалистически идеал дерргагIа лелаер, из идеал кхоачашъяра тIехьа дерргагIа къовсам лоаттабер. ГIулакх оаьнгара хийцар социализм тоаьъяро. Боллой класса идеалех, цун политиках, идеологех дерригача халкъа йоахаш, политика, идеологи хилар. Цуага хьежжа эргальлар партеоапал а: боллой класса парти хинначаметтепунах дерригача халкъа парти хилар.

Ши-шегIа ха дезаш да, пролетариата классови декхараш кхоачашдара тIехьа; коммунизм бахьанце лоаттабеча къовсама неоте оттиага тIадожам йола организаци иц хIана парти яра маIак цунах дикха яиие а йиш йоацилга. Пролетариата партех дерригача халкъа парти хиларо тешал ду вай ерригa общество дегIаяра боарам лакха хилара, пролетарски парти а берригача къахьегамхой къовсама байрах а хинна дIаотташ йола цун идош низ болаш хилара.

ПОЛЕМИКА ПОЛИТИЧЕСКИ МАIАН

Алхха вай мехка лоархIаме хилла Iац халкъа юкъарча пачхьалкхех идея. Советски Союзе из хьалъяра практически опыт. Пролетариата диктатура пачхьалкхенах халкъа юкъара пачхьалкхе ца хилча ца йоаллийта дейхараш керда общество хьалъяра хьаддача этапе хьалхашка уттача далаш хIара мехка а. Цунца къоастам беш ба тIакIертта коммунизм хьалъеча юкъагIа социалистически пачхьалкхал дегIадара хьакъехьарча КПСС Программа положенешта гонаьа гIеттача полемика дунен дахкъашта юкъера лоархIам.

Цу полемика боккъонца дола маIан бальдерзаду теоре юххьанца кIезига дукха отвлеченни хета йиш йолча дешех — уж е нохаш цитаташи терминаши ишарах къовсаеш лелаяро. Цу тайпарча къовсамашка халкъа юкъарча пачхьалкхенна духьал барех цкъа Iомаьлча формулех къаста безам боаца. догматически новкъа латта нах мара ца хетаба тайпу.

Ала доагIа, иштта аьлча а цу тайпарча йохка полицеи вIалла а вIайле йолаши хилар. Алхха «капитализмагара социализмага доладеча юкъагIа» (Соч., т. 29, агI. 358) хилалаза аргIоаца пачхьалкхален форма а пролетариата диктатура, яьхаз Ленина. Пролетариата диктатура юкъ капитализмагара коммунизмаги довлае юкъ санна йийца доввашдолий Маркса аьнар хьоахадича, из-м шийн хана Ленина а чIоагIа тешадеш даьшхах. кердача общества шифаза уж хиларах тарра, социализмайех коммунизмайех юкъе хьалдадоавуз отталелга цу хана массаза хеш а дацар. хIаьта укхаза Маркса юмцар хьалхара фаза а я, аьнна белгал а даькила. ТIеххьара а, — из а да Марксеи Ленинеи цкъа мо лудкказа а кертагIаьха, — хIара цу тайпарча этано керда декхараш хьалхашка уттаьергдолга, уж кердача тайпара къоастадела дIадехаргдолга дика хета а деш. Цхьъ цхьан марксистски теоретика дийр хIадац керда общество хьалъяра дешаш цу общества дегIадахара тIайоагIаргйолча ерригача этанашта шийга доашхалург ца дий, аьнна.

Цу замечанех кхачам а баь Iе а мегаргдар, цагахьа санна халкъа юкъарча пачхьалкхен проблемана гонахьара къовсам марксизм творчески догматически кхетаяр шоайла, къовсадар мара дацаре. Цхьабакъда, доьлча тайпара аьлча, кхи доккхагIар латт цунна тIехьашка — социализми коммунизми хьалъяра оалангарча дешанта барт агIар.

Йиш йолий-теш пролетариатага эксплуататорски классаш дIаьллачул тIехьагIа а обществана диктатура гIолла шийн пачхьалкхен кулгал лоаттаде? Йиш йолий-теш боллой классага цу хьалхашка а диктатура методаш дIа ца йодхаш лелае. Мехка чухьара цун декхараш кхоачашдаь йистезаьннача этапе а пролетариата диктатура дIа ца йаллийта гIертаро фу де тарлургдар? Из эшаш йоалача хана а классаш теIалла механизм дIа ца йоалийташ социальни дергдар цо. хIаьта из тардолийтаргдоа. цу тайпара механизм лоастагIашта духьала а ца йоахаш пролетариата союзникашта духьала, къахьегамхошта духьала, болхлошта моашта духьала яха. Цунца цхьана цо тардолийтаргдар кулгалдарa шийн тайпарара формаш эша декхараш кхоачашдеча къаьстта аьлча, хIанзлехьа а социалистически новкъа йиза эргаьккха дIаятта йола экономика хIахо дегIайоалаяра, хIанзлехьа а социалистически а хинна дIаэттача культурана кулгалдара. хIанзлехьа а вIайкха тIера баргбоалаш социализма позицеш тIа этта, коммунизм бахьанце лоаттабеча къовсаме боллой классаца кхотабенна болча дукхача къахьегамхошта кхетам балар уж вIаштIехьбахарай а классови диктатура методаш дIа ца яийта.

Къаьстта гуча да, гIулакх цу тайпара лелардоах социализм дIахо дегIайоалаяра цIенхоишта зе даргиляр, коммунизм хьалъелга во лакхохаргхилар.

Цу хьаддача дешаех ана хIана доацаш бус КПСС Программа критикаш. Цулухьа уж социализм хьалъяьча общества классови отношеней сурт телхадар санна болча лаьхва тIа бува. Эксплуататорски классаш дIаьльхачуя тIехьагIа а обществана чухь классови къовсам бусаш ба ала гIертача кепехва лестаху цар гIулакх. Хьанна духьала ба из къовсам? Уголовни вулнахошта, тунеллашта, маьха чотах бахарашта, къаьст-къаьстача маьха лоалахьеи психологена а хаьдля из психологи лелаерашта а духьала ба. Йоай цар кIезиг-дукха а марксизмах кхетам йолча хIараненa дика хоьш да из беррига а классаш йоашилгеи аулалерча элементашца е социализмана хийрача уйлашцеи психологецеи лоаттабу къовсам классашта юкъерча къовсамца нийсое йиш йоацилгеи. Из ба капитализмах юхедисача вочa гIулакхашта духьалара къовсам шийн чулоацамга диллача а, массаьабашка диллача а, методашка диллача а цу къовсамо боллой класса хьалхашка оттаду декхар вIалла тара дац классови къовсамо оттаделча, цо яиве а безхазло яц цун диктатура дIа ца ялийтара.

Халкъа юкъарча пачхьалкхенна духьаларча полемике иштта кастказ нийсалуш да кулгалделгеи диктатурей цхьан маIане лархIа гIертилга а. Из вихь а вIалха кхийле йолаш бац. «Диктатурaца ца хила йиш йоаца белгало, хилаиза даргдоаца хьал да, — бешталдаьхад В. И. Ленина, — класс йоал эксплуататораш низаца тоIабелга...» КIаьгга гуча да класс хулаш бола эксплуататораш дIабаьхача, общественни арене уж дIабаьннача хьалошка диктатурана моттиг ца юсилга.

Вай партейа шийн опытах хоаш да кулгагIа дола кулгалделгей диктатурей цхьан маIане лерхIилга, эксплуататорски классаш шоаш дIадьнначул тIехьагIа а дIа ца боалаш бусаш (яхыметтел чIоагIдуш а) ба классови къовсам яха положени чакхьяьккха гIертилга хьажна а сеппа а эшаш хиннад. Культ личноста идеологеи практикеи хула волюнтаризм, произвол, законаш телхадар бехказа даккхара лелабу киnкъ ба из ионагIча хьале.

Культ личност хийра я марксизма-ленинизма принципашта, социалистически идеалашта, коммунистически болана ерригача уIлашна. Буржуазни ревизионистски пропаганда къарлойла а, пролетариата диктатуре хьакхоллаш яц культ личност, хьаддача исторически хьалашка мара хила торо йоацача тайпара из диктатура телхаелга да из.

Сталина культ личности хиннача юкъагIара гIалаташи лелаярь зулламаши марпахьа лаьрхIа ца Iеш, вай парте йоакхо ю цу тайпарча хIамашта духьала тешам беллаш йола гарантеш хьаяра хьакъехьа. Социалистически обществе шийн кхоллам а йоахкаш я цу тайпарара гарантеш.

Хоаш да, культ личноста оагIув хьаллоацаш бараита безабалазар социалистически демократи дегIайоалаяра, халкъа юкъара пачхьалкхе чIоагIъяра тIаберзабаь вай парте бу болх. Цхьабакъда, гучахьа юххьанца из хьала доарIа а ца бен, уж шоашта эшача оагIорахьа дашха гIерт пролетариата диктатура, социализма кхоллаше хийра йолча культ личноста идеологегахьеи практикагахьеи социализма мехкаш дестаде йиш хулийтаргйола бай-раих цунах е гIерт уж.

Марксизм-ленинизм лоракьца, социалистически революце йоакхо арца юкъара пачхьалкхе а хIана дац цу дерриге а. Вокхьалдар аьлча, пролетариата диктатура пачхьалкхеиах халкъа юкъара пачхьалкхе хилара процессана мичча бесса яь а нийкъарле е гIертаро кхы де хIана дац, керда общество хьалъелга юхадеттилга мара, социализмана новкхий халонаш хьаелга мара, коммунизма гIулакха зе делаь мара.

Халкъа юкъарча пачхьалкхен идеяна духьала барама фуннагIа лунне а. царна харцне мегаргдац бахаро, практике из хьаккелла хилар. Кхи а новагIа вIалла вIийле йоацаш да халкъа юкъарча пачхьалкхен идея. социалистически демократи дегIаяхара практика вIалла терк ца е гIертилга, вай мохк Сталина культ личност йолча хенарча порядкашта юха тIаойта гIертилга. Вай парти, дерриге советски халкъ бIубенна хьалхашкахьа дела ХХ-чеи XXII-чеи съездий новкъа, коммунизм хьалъяра; халкъа хьалторо лакхъяра, социалистически демократи дегIайоалаяра новкъа. Вай мохк цу ленински новкъара баккха мегаргдолаш цхьаккха а низ болаш бац.

ЦХЬАДОЛА ПРАКТИЧЕСКИ ДЕШАШ

Пролетариата диктатура пачхьалкхенах халкъа юкъара пачхьалкхе хилар — из алхха цIа хувцалар хинна Iац. Из лоархIамегIара политически процесс я, цунах лаккхегIарча боарамга кхоачаш лакхалу пачхьалкхенна доал делга. ХIанз укх сахьате хьалхарча плане уттаду боахама а общественна а гIулакхашта кулгалдара [illegible] тоара декхараш: социалистически демократи дегIайоалаелга, ерриге хьайна общественна деча доале наха дакъа лаца ерригa формаш, цар самодеятельности и самоуправлению а йоалаеш, парте ерригача общественна деча политически кулгал боарам лакхбелга.

Общественна Iилманчка кулгалдара дIалех объективни процессаш кIоаргга Iомаелга, общественни наьарй экономически а социальни а законаш карадерзаелга, цун дарда тIа юттара эффективнегIа йола политика отталга. ХIаьта из практически чакхъяхаро дIалех управлене аппарата структура товелга, цун ерригача звеношта, берригача гIулакх деш болча наха юкъе боккъонийи декхарийн хьадда довзуя отталелга, шоай кхоачашдеча гIулакхашта бола цар бехктокхам лакхбелга. Шай аргIайна управлене аппарата хIара звеной балха кьоастам бераш кадраш а. Цулухьа Iилманца кулгалдара лоархIамегIара декхар да кадраш нийса кьоастаелга, йоагI- йоагIача дIаоттаелга. Боахама а пачхьалкхен а аппарате шоай гIулакх довзаш, политиках кхеташ, культурни, хьакъвал дола, дерриге гIулакхах къоастаелга пачхьалкхен хьисапе лелаеш.

(Чаккхе 4-ча агIо тIа).

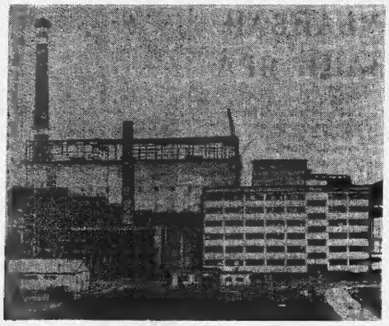

Чехословаци социалистически республика

Богунице (Малхбузен Словаки) хьалхь йоалаш латт 150 эзар киловатт низ бола мехка эттара хьалхара атомни электростанци.

Электростанце проект хийчьай советски специалисташа.

Сурта тlа: Богунице атомни электростанци.

ЧТА—АПН сурт.

КЪАХЬЕГАМХОШТА ХОЗЕИ ДИКЕИ ТIАБУВХА ГIИРС

Дешара дега тоалуш латт советски наьха хьал-торо. Буа кхача ди-кагlа, тlабувха гlирс хо-загlа хул. Дог гlоздоаккхаш хила деза тlадувха барокъа.

Хlамаш тегача - трикотажни объедиенне коллективаша дукха балхаш ду хьалча барзкъий ди-кал лаххъара. Дог оаьла хиина саратовций болам хьал а лаьца социалистически аьхь йоаржаьй авахецача продукцена юкъе кхоа-чамбоацар на найсдалийтара. Из дехкар диэза кхоачашдара балха юкъе йихьай керда техни-кеи технологии, болх кийса вlаш-тlехьбаьккхаб, конструировали йий, боллой технически боарам лекхбаьб, кхыйола мероприятеш чакхъаьхай.

Уж ерригa мероприятеш балха юкъе йихьай наха хьалу барзкъа дикеи хозеи хилийтаро, царга дlалола товаш лакха дикал йолаш хилийтара.

Хоаш да технологии оборудо-ваннин мел керда яхе а, нага-хьа санна болх беш бола нах шоай гlулахх довзаш ца хуле цар дукха пайда лург да хилар.

Болх берий говзал лаккъара оаха вlаштагlехкай дикагlйолча опыта школаш, техникуму кур-саш. цига lомаю въахьегама дика-гlйола методаш. экономически знанеш сойдоах.

Кlезига балхаш аьлдац ди-кагlйолча предприятей опыт бал-ха юкъе ихьара. Тха болхлоех массех группа хиннай Москве, Киеве, Къилбаседа-Кавказа эко-номически районе хьалха латтача предприятешка. Царгара опыт хьаэцаро вlаштlехьдалийтар объедиенне предприятешка керда технологии механизаци балха юкъе ихьа, болх дикагlа вlаш-тlехьбаккха.

Продукце дикал лакха хилий-тара тlахьожам лоаттабу. Обще-ственни контролераша рейдаш ю, тийтача хlамашка хьеж. ниис-денна кхоачамбоацараш дувцаш сатирически газеташ арахец.

Барзкъа дика хилийтара верт-телаш да моделахи фасонахи доагlача бесса барзкъа тегар.

Укх шера производствана юкъе йихьай 277 модель, царех 175 берий араш а йолаш. Маlача наь-ха. кхалнаьха кочамаш хьалхо керда конструкци кийчьай. № 5 йолча хlамаш тегача фаб-рике еш йола маlача наьха коча-маш наха дика дlайю.

Укх шера головнойи кхоалагlи-чеи фабрике болх бе йолаенай кхалнаьхен берийи кочамашта догамаш деш йола нехаш. Цу до-гамаша чlоагlа хозахулийт хьа-тега барзкъаш. Догамаш деш йо-ла модель наха чlоагlа мотаьй.

Хlара кварталах, шера хавага хьежжа, керда моделаш фасона-ши балха юкъе ихьара хlамаш йоххача организаценца ихьана дийца а зийце график оттаю ваха. Объединене художественни совет хlамалехьа хьажа а дьежа кийчьай тlадоагlача шера балха юкъе ихьа еза моделаш.

1965-ча шера дикка дукхагlа арахецаргда берий хlама. зарьве, зина барзкъаш. Кхитта шерагlа хургьа маlача наьха кочамий ас-сортимент.

Укх шера къаьстта дика къа-хийгар Лаьсаренча хlамаш тега-ча № 4 йолча фабрика коллек-тиро барзкъий дикал хилка хи-лийтара. Дуккхача гlалгlай мех-каваша дика караерзаьй хlа-маш тегара говзал. Цхьоалагlча сортах йола продукци арахецара бокъха къоасам лоаттабу цар. Царна юкъе балха тlа хьалха латташ ба ш. Кодоева Аминат, Муцольгова Мина, Азиева Мина, кхыбараш.

Тха объединене коллектива даим хьежаш а нийсавхоишта ду-кхагlа ена барзкъа малагlа да. Цу гlулакхь тха моделей демон-страцеш в универмагашка, клу-башка, культура Дворецашка, де-шара заведенешка, кхычахьа. Предприятей болхлоша даим бу-заш лоаттабу нийсавхоиша.

Алма-Атински Ю. Гагарина цlе-вахча хlамаш тегача фабрика коллектива опытах йохк объеди-нене чуйоагlача фабрикай болх-лоша эзаш тега хlамаш. Цу гlулакхо дика довзайт тхона наь-ха хьашташ. Наха аь ерригa за-мечанеш юоц художественни тех-нически советашка. Уж сихагlа балха юкъера дlаяхава мероприя-теш кийчъю.

Тха объединене дукха болх-лой ба дикеи тlехдиеси нара продукци ара а ца хецаш, балха тlа хьалха латташ. Царна юкъе ю. Петрова. Еганцева. Кузни-кова, Льянова, кхитта дика къа-хьег ш. Грошевая, Бондарен-ковас, Мельниковас кулгалдеш боагlаша.

Укх тlехкьарча дохо хlамаш йоххача организацешкара уха барзкъаш кlезигагlа да. Цо хашка кхоачамбоацараш юкъе хилара уха чу кхуьа тийта хlамаш 16 процентагара 6 про-центага кхачаьлла кlезигьенний.

Наьха хьашташ кхоачашдара дикка ннакъа лаца дезаш ба тор-говле болхлой а. Хlамаш йоххача организацена дика тешко яц наха эша товар малагlа да хьажара. Цхьайолча хана гlалат а баьле шоай заказ даь барзкъаш дlаэца тургаш хул уж. Хlамаш йох-хара болх лика вlаштlехьбаак-кхабац, из я товарий выставка. Къаьстта из я из № 32 йолча тика чу.

Швейни промышленноста чоа-гlа эшаш да хозеи дикеи ве-да наха дукхагlа эшаш дола вlама.

Текстильни промышленноста вlадаш хьахкухьийта хана вертигаш кийсалу боггьоаш тех-хаеш: сортех къесталеш хьакхьи-хьийташ товар. кхыдараш. Цуд-хьа наха кlезигагlа эшача товарах хьалу барзкъаш. дукха хьежина дlа ца ецаш дукха дала уж склада, тивака. Укх шера про-мышленность лакха диках бола вlадаш хилийтара хьалхашка лат-та дехкараш кхоачашдара ба-хен дlадоладаьа хlамаш а.

Г. ГАЛКОВА.

Грозненски швейно-трикотажни производственни объединенией генеральни директор.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА МЕХКАШКА

* * *

БУДАПЕШТ. Венгерски социалистически болхлой парте ЦК Пленум хилар уклаза. ВСРП ЦК секретара новкъоста Реже Ньерша пленуме да-къа лоацаранта дlайовзийтар 1965 шера халкъа боахама плана вертте-рча дехкарех йола ВСРП ЦК Полит-бюро предложенеш. Пленуме къа-маьл дир ВСРП ЦК хьалхарча секре-тара новкъоста Янош Кадара.

Центральни Комитето массава раьза а волаш предложенеш могаеш а тlайицача контрольни цифрашка хьежжа боккъоеца йола план оттаь йоаяжхилгеи из кепа теха арайоак-кхилгеи Министрий Совета тlадуг-лаш а йола решени йир.

ВСРП ЦК Политбюрос тlадил-ларах Центральни Комитета секре-тара новкъоста Деже Немеша хоам бир дунеи халкъашта юкъерча болх-лой болажа цхьаделча актуальни дешаех. Из хоам теркаме нийцар Центральни Комитето.

ПРАГА. Ший болх йистебаьккхаб Чехословаке Къаман собране. Цо тlа-нийцар 1965 шера ЧССР халкъа боа-хам дегlабоа планеи пачхьалкхеи бюджетеи хьакъехьара законаш.

Укх шерача нийсйича 5 процент дукхагlа хилийта лерхl къамаи доход 1965 шера. Промышленни производ-ства боарам 5,5 процент лаккхагlа хургба, хlаьта юрта боахаме хьайоак-кхаш йола товарни продукце боарам 3 процент хlаца хилац аьнна. Дlахо чlоагlъе лерхl юрта боахама мате-риально-технически база.

Бюджетах 47 процент соагlа яр халкъа боахам дегlабоалабзрген 42 процент хlана ац аьнна яр сбразова-ни дегlайоалаарген, кхыча культур-но-бытовойи социальни гlулакхашка йохийт.

ВАРШАВА. Польше эксплуатаце дlаеннай гаьнара бувзам лоаттабара йола 420 километр йlаьха дунеи халкъашта юкъера кабель. СССР, Польша, Чехословаке, ГДР территоре тlа гlолла чакхйоала керда кабель 2880 километр йlаьха я. Кабело йиш хулийтаргья интервиденеи евровиде-ни тlолла телевизиони програм-маш хьувкха, хlаьта кхитта телефони бувзам лоаттабе а.

СОФИЯ. Арда яхача хи тlа болх бе йолаеннай керда йоккха «Ивай-ловград» яха гидроузел. Уйхаза хьаьй 185 млн. кубически метр хий чухешаш йола водохранилище, хьалъьй беррига а 114 эзар кило-ватт низ болаш йола кхо турбина болх бе йолаялийта электроцентраль. Из я Арда яхача хи тlа хьалъаь кхоалагlа энергетически объект. Электростанцена керттера оборудо-вани Советски Союзера йихьай. Объект хьалъеча дакъа лоацаш со-ветски специалисташ хиннаб.

УЛАН-БАТОР. Чаккхйоалаш латт Монголе лаьттан тlара А. Александ-рова цlерахча Советски Эскара на-лейх халдареи шоза Краснознамен-ни Цlеча Седкъаи орден лелаеча ан-самбла гастролеш. Сий долча армей-наша Монголе хьоашагlа баха йоак-кхар ерригa ше кlира совгlа ха ма-ра яц, цхьабакъда, цу лоацача хана а иллеши халкарани делаш бола Монголера нах мутlахьа баьб цар.

(ТАСС).

ООН-а ПЕНАШТА УЛЛУВРА ПРОВОКАЦЕШ

ООН-а юкхе хиина провокаци НЬЮ-ЙОРК, 12 декабрь. ТАСС-и корреспондента С. Лосева хоам бу: ООН-а кхерамлен служба белхан ор-ганизаци чуйолча цlенонта хьалхаш-ка хиина эккхам тохаш йолча юкъа, нью-йоркски полице хоам бир, бlарг ма кхоачча урагlдаха датlача ООН-а цlенонта чийсса детьа Ист-Ривер яхача хи-йистера миномет ко-раьй, аьнна. Полицейски детекти-ваша хетачох, цунна кхесса хиннай Генеральни Ассамблея пленарни сес-се Куба Республика делегацена кер-те латтача Эрнесто Гевара ний къа-маьлаца американски империализм гучайоаккхаш къамаьл деш волча хана организаце штаб-квартирага-хьа кхесса мина. Минометa тlа дехна хинвад Э. Гевара къамаьл деча хана бола бе доладенна сахьат. Хи чу йиккхай мина, чура хий бlоагlа сан-на пхи метр лакх урагlа а хокийташ.

Доазол дехьара

ЕННА ГОРОД

ЛОНДОН, 12 декабрь. (ТАСС). Яьсса я Стэнлигакла улицаш. Цига баха нах шоай цlеношкара арабоала бахьац, хlана аьнча Чомбе бlуннаша город дlалаьцача хана дена дlадоа-лаш дац нах боабелгеи бовхилгеи. Наг-нагахьа лелаш бlаргагу ва-тантелл жандармий патруль, е даим беха болча кlайча наемникех тlаьк аьнна йиза йола американски грузовик тlехъьаьх. Талхаш латтача декъий хьаж латт феца — дукха илед боалабаь повстанцаши маьрша нахи леопольдвильски пра-вительства салташа боабаь хилара лар.

Города гонахьа хьалхагlа а санна хьахез юала топаш. Конголезски патриоташа кlотаргашта юкъе хьула а бенна, чlоагlа духьале я прави-тельствени бlунаш дlахьаххаьна-хьа ца а дохийташ. Рейтера агент-ства корреспондента Стэнлигера беча хоамах, вlашна деш теттара чlоагlа дов да Къилбехьа Африке-ра боалабаьча наемникий подразделе-не командир кушта ихе.

ЧОМБЕ КОРЗАГlВАЬННАВ

НЬЮ-ЙОРК, 12 декабрь. (ТАСС). ООН-а Генеральни Ассамблея сесе лакъа лаца Нью-Йорке наха аьнна лаьрхlа хиначара юхаваьннав Чом-бе, яхаш хоам бу Рипера Ассошиэй-тед Пресса агентства корреспонден-та. Чомбеча гонахьарча гlозарои Чом-бес шеи бlарчача дийнахьа тайп-тайпара кегадерна бахьанаш дийцар Конго чурча гlулакхашта вочагlер-горах африкански мехкаш бехке деш ООН-е къамаьл де дага во Чомбе аьн-на шерра дlахлайна а даь из цига ца водаш lерах. Конгора событеш ООН-а Кхерамлен Совете юцаш гу-чалаьнларана кегадиь конголезски марионетка дьына даь лоархlамаш. Чомбе корзагlваьнна ва.

КХЫЧА МЕХКИЙ КЕПА ЙОАЗОН ОБЗОР

Доазол дехьарча кепа йоазон уй-ла чlоагlа тlазой 6-ча декабре ве-па теха араьннача «Дерригача хал-къа пачхьалкхе» яхача редакци-онни статьяс. Дуккхача газеташа йолчча бесса юха кепа тох из. Во-кхар статья тlара керттера мотти-гаш йоалаю.

Малхбузен кепа йоазоно шерра хоам бу английски премьер-министр Вашингтоне вахарах. Шоай коррес-понденташа американски столицера деча хоамашкара английски газета-ша, шоашта хетаргахьа дувц, США правительства Англена ниа бе нет дуккхача оагlорахьара НАТО ядерни низаш вlашагlтохара из раьза яр духьа. «Гардиана» а цу тайпара белгалдоаккх. Къилбехьен Вьетна-мерча тlем тlа Англе дукхагlа да-къа лоацаргдола гlулакх вlаштlехь-даккха гlортаргья США, яхаш. Цун-ца дувзадена газето дlадех, лейбо-ристски правительства цу домах лаьца американски оагlонна цхьак-кха тайпа дехкар тlаьца ца тугила. «Дейли телеграфой» «Дейли экс-прессой» яцу, США-с хьалхоацарг-да «Суэцагара малхбоалехьара английски тlемa дехкараш», вешта аьлча Аденерен Гаьнарча Малхбоа-лехерей.

Шоай редакционни статьяш Джон-сонан Вильсонан юкъе дlайолалуча переговоранта хетаьнча «Нью-Йорк таймсой» «Нью-Йорк геральд три-бюнои» яцу, президентеи премьер-министреи дукха дешаш хуьцаргда, яхаш. Цхьабакъда, царна хетачох, керттера дош хургда дуккхача оа-гlорахьара НАТО ядерни низаш вlашагlтохара проект. «Нью-Йорк геральд трибюно» английски оагlон-га гуччахьа дlахойт, цу проектана барт вlаштlехьа ца боале США-неи Англенеи юкъера кхыйола пробле-маш къестаенга а «шеконе тlа да-хха тархуш хилар».

«Дуккхача оагlорахьара ядерни низаш вlашагlтохара гlулакха хоадамболлаш йолча диалога» хьи-саце лоархl малхбузенгерманси «Ди вельто» Джонсонаи Вильсонаи юкъера переговораш.

«Нейе Рейн-цейтунг» яхача цхьаьккха малхбузенгерманси газето яхачох, Вашингтоне переговораш йолча хана цига гlертаргба «ядер-ни герзаца кийчъялара дешаяка Германе Федеративни Республикана кхычарна нийсса бекъоаш лургlо-ла «тайна» ядерни организаци Малхбузенна» яха.

Ший аргlаьна французски «Оро-ра» а яцу: «Хеталу. «Францис юкъе хургйоацаш» йола керда «система» дlайолае кийча ва Джонсони Виль-сони аьнна».

(ТАСС).

ЦЕЛИННИ КРАЙ. Мехка эттара йоккхагlча тепловой электростанцех я къаьнача Иртыша аьрда берда йис-те хьалъеш латта 2 миллион 400 эзар киловатт низ бола Ермаковски ГРЭС. Цун хьалхарча агрегата 1966 шера промышленни ток хургья.

Боккха цкa болча строительни ахьа монтаж яр, ГРЭС-а здани хьалъ-яр, кхыдола балхаш дар йиллача хана хьалха лол. Лакхера балхаш деча Кучеркова Анатоле бригада ха-нал хьалха хьалъеттаьй 180 метр хула труба.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) монтажникаш М. Храпков, П. Дани-лов, бригадир А. Кучерков, монтаж-никаш М. Молецкий, Б. Шандра.

М. Нурталиев сурт.

ТАСС фотохроника.

Спорт

БАСКЕТБОЛ

Укх деношка хиннача финаль-ни довзарашка гучаваьнна Нохч-Гlалгlайчен баскетболах лоахара кубок йолакхаьчьар. Аьа зона баскетболистий кхалнаьха команда юкъе республика кубок [illegible] а «Труд» обществе ко-манда яьккха хиьар. Дlаяхьоачаш ца довзаш из команда кетьаьлла, счет 47:22 а йолаш. Союзарча шера республика кубок яь мехк-даьтта институте командаь. Цхьабакъда, укх шера из кубок «Динамо» команда яьккхад.

Кlиренадийнахьа Нохч-Гlалгlай-чен къона баскетболисташ Чер-кий-Балкхарой АССР-ера балхе хьаьний тlаеш бар. Кагийча нахан межвавошем юкъе хиннача цlачашка котбойлаь вай бас-кетболисташ. Дlаь кулгалдеш шоай командана капитан болча вай баскетболиста Ясанова Бе-тамас. Доггаь йистедаьлар Нохч-Гlалгlайчен командан кот а бол-лаш (счет 71:50).

Д. КОДЗОЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлоешта передача (эрсий мет-тала). 6.45 — Халхара хиарах. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача га-зетий обзор. 7.20 — Хоамаш, пе-редачай программех. 8.15 — «Сер-дало» газета оагlонаш тlара. 8.25 — Аьлараш. 8.30 — «Редак-цега письмо дехад» яха передача (нохчий меттала). 8.45 — «Къона тlехье» яха передача (гlалгlай меттала). 16.06 — «Дунеи гона-хьа» музыкальни инкъбар. 16.30 — Керда хоамаш (гlалгlай метта-ла). 16.45 — «Къонал» яха пере-дача (гlалгlай меттала). 17.00 — «Къилбаседа-Кавказа экономиче-ски вахаре» яха радиогазета. 17.29 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.42 — «Дикача уйлай бюро» яха радиоочерк (эсий меттала). 18.20 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35 — Концерт.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.05 — «Ва-нюшина бераш» яха телевизиони спектакль. 18.25 — Телевизиони кердадараш (нохчий меттала). 18.40 — Хьу — вай боахам. Кино-репортаж (нохчий меттала). 18.50 — «Ловзаш кхалесга» яха те-левизиони журнал (гlалгlай мет-тала). 19.20 — Бакъдолчоа тlера хьанийна фильм. 19.40 — Англий-ски меттала урок. 20.10 — Кино-журнал. 20.20 — Вийса дикагьале кийла шуи, бераш! 20.25 — Юрта боахама болхлоешта. Хьайбаш ле-ладар лакхара овсарол йолаш хи-лийтара йола хард. 20.50 — Теле-визиони кердадараш (эрсий мет-тала). 21.00 — Передачай про-грамма. 21.05 — «Дошол вахаре» яха художественни фильм (цхьоа-лагlа сери).

ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ПАЧЧАХЬАЛКХЕ

(Йистедоалар. Доладур 2-ча 3-ча оагlон тlа).

хаде ховргдола нах хилийтара мел эша торонаш йолаш я найцига. Гlулакхера нах хоржилгеи хувцил-геи юкъе а доагlаш кадраш къоаста-ярах балхаш тlа хьожаяраш боккъон-ца демократически йола система, шерра а беркат долаш а наьха тlахьожам хилар из я болх бе ховрг-доаца нах управлене аппарата юкъе ца бахийтара эттара тешамегlа йо-ла гаранти. Белгтала уж гlулакхаш да КПСС Программи тlа лаьрхlараш.

Укх тlехкьарча 10 шера дукха балхаш даьд Советски пачхьал-кхен балха формаши методаши тоа-еш, социалистически демократи де-гlайоалаеш. Из болх боккхача лоар-хlаме хиннаб дерригача вай вахара. Сталина культ личностах юхедиса венера гlулакхаш дlадакира, боаха-ман а пачхьалкхен а кулгалдара методаш общественни дегlаахаре вай дlатlакхавьача боарамца нийсдара тlаберзабаь хиннаб из болх.

Хlаьта а дукха деша сен сиха, кlоарга lома ца деш, цlенхаштта масса оагlорахьеи ца дувзаш къес-тадаьд. Цхьаза мишта хулар аьлча, управлени ниита е вешта оргайоак-кхилга практике чаккхдаьккха а де-лалехьа керда хуцамаш юкъехху-хьар. Цо халача хьорa боахамен об-щественни процессашта чlоагlа, ца-номерно кулгалдеш. Цунна масал хила йиш я укх тайпарча бакъдол-чох: дукха общесоюзни а, хlаьта мишта республикански а лоархlам бола комитеташ хьаьча хана кхы-меттел хьожаш а чlоагlъеш а яцар цар бекъонашга, царна тlалаттача балха, цар полномоченаша, дехца-рашта къоастам беш йола положе-неш. Мишта хулар аьлча, комитет йолаш яр, хоаш дацар малагlа де-шаш къоастале цун бокъо я, мала а малагlча боараме а цунна цара на, цо тlахьожам лоаттабеш ва, цун функцех кхыча ведомствийи учреж-денейи функцеш мишта къоастаеш а.

Укх тlехкьарча хана управленеш-ка дукха хуцамаш дикача оагlоний а воча оагlоний а сих ца а луш, саббаргlа, хьисапаца нах бе бе-заш да хlана тlалатта дехкар. Гlа-лат даь хилар гуччахьа хилча-м, гlулакх тоадара кхоачам ба юха а хьалдагlарча, шоаш меташ хилар хьахьекхача формашка дайча. Цхьабакъда, кхыча моттигашка гlу-лакх тоалханегlа да. Практически опытах хьехиэар lома а ца деш, управлене хьалхагlарча формашта дукхьала юкагlадахар нийса хург-дацар. Сихдения цхьа даьча хуцамашта меттех, кхитта сих а дина кхыдола хувцамаш де мегаргдац.

Къаьстта боккха лоархlам болаш да халкъа боахама доал дара форма-ши методаши тоаелга. Производство болхлочунгара директорга кхоачаш, мутlаерча колхозхочунгара колхоза председателга кхоачаш, болх беш вола хlара саг шо беча балха овсар-ле лаккхьиарца, бригадо, цехо, ер-ригача предприятие беча балхах хьахулачунца материально хьашт-делаш хургвола хьал оттадара тlа-ккувн хила деза. Цо чулоац, цхьан оагlорахьа, предприятей бокъонаш масогта шоръелга, вешта аьлча, де-мократически хьисапаш шорделга, хlаьта вокх оагlорахьа, — цент-рализованни планови кулгал чlоагl-делга, боахама политика оплангар-ча, керттерча дешашта из кулгал тlашийделга.

Тlехьатетта йиш йоаца дехкар а хиина дlаотт предприятеш шоай доlамо хула лакхдара хьакъехьара, тресташи фирмаши хьаьра хьакъе-хьара, планови хьисапаш чlоагlдара вакъьий хьакъехьара, мальхаш отта-дара хьакъехьара дешаш lомаделга. Уж дешаш къоастадаро йиш хулий-таргья боахама кулгалдара эттара найдалагlа йола формаш лаха, бер-рига боллой технически процесс дегlаярца, къахьегана овсарле лаккхьиарца, производство пайда беши рентабельни хула соцдак-кхарца чlоагlа хьаштдолаш хилий-та.

Халкъа юкъара пачхьалкхе де-гlайоалаяра даькъера эттара кертер-чарех цхьа дехкар а лоархlаш хьал-хашка оттаду КПСС Программо ду-каьча наьха самоуправлении само-деятельностеи формаш тоаелга, об-щественни гlулакхаш къестадеча цар лоацаш дола дакъеи управлене ерригача аппарата балха беш бола тlахьожами чlоагlбелга. Цунах кер-та эттара лоархlамегlара да хlанз дерригача халкъа вакхаьй боккъон-ца йола органаш йолча къахьегам-хой депутатий Советий роль лакхъ-елга.

Белгалдаккха доагlа укх тlехкьар-ча шерашка, къаьстта а моттигашка, Советий роль цхьаццайолча хана лохъеш хиина хилар. Эттара дукха-гlа къахьегамхой чубоагlаш йола организацеш хиларах тарра, Сове-ташка йолаш йолча шеррача торо-нех кхоачам болаш пайда ийбаьбац. Советаш дlахо дегlайоалаярца лар-хlаш да цар полномочеш шеръелга, моттигашкара гlулакхаш хьадда цар къестадергдолаш, луш-луш царга дlалуга, харжархошта хьалхашка-ра цар бехктокхаш лаккхбелга. Цун-ца цхьана диэза дергдоацаш хlана да хlара депутата управленена юкъехьош дола реальни дакъа лакк-делга, депутатий харжархоштара бувзамаш чlоагlделга, законах отта-ь йола отчет телара хьакъехьара формаш чlоагlа кхоачашъелга, кхит-та кхыдараш.

Цунца цхьана боккхача лоархlа-ме да общественни организацей роль лакхъелга, эттара хьалха профес-сиональни союзий, комсомола я, хlаьта кхитта кооперативни, твор-чески интеллигенце организацей союзийн, кхитта кхычарех яр а еш. Вай парте Программа тlа лаьрхlа да вай вахара лоархlамера проблемаш къестаелга луш-луш общественни организацешка дlалуга, эттара хьалха юкъарчал доацаш къахье-гамхой хьаштех хьоххалуш йола проблемаш къестаелга а луш.

Анархизмаца, кегарца, дисципли-на ца хиларца цхьакха а вокъара хlана долаш дац социалистически де-мократи дегlайоалаяри тоалри. Со-циалистически общества ше дегlа не йоагlа, мел а ца ли еш, хадданза тоало ший организаци. Цхьабакъда, тlа-тlа дукхагlа цун лард хул сакхета-мерча дисциплинах, шоай бехкто-кхаме хилар чlоагlа кхетадарах, общества хlара члено ше низза да хилар кхетадарга хьежжа, производ-ства, общества, пачхьалкхен-на деча доале из боккъоца дакъа на-ца доладаларга хьожжа хьалуа уж гlулакхаш.

Советий роль лаккхъаро, пачха-хьалкхен цхьайола функцеш обще-ственни организацешта дlахара дала-ро, советски наьха бокъонаш шеръ-яро кийчду коммунистически само-управлене органаш хьаелга, хьацу пачхьалкхен вахаре берригача гражданаша дакъа лоацара эшаш до-ла хьалаш.

Пролетариата диктатурах халкъа юкъара пачхьалкхе хиларо, со-ветски общества кулгалдеча низах — Советски Союза Коммунистически партех, ерга а лаьхха, дерригача халкъа парти хиларо хьалхашка даь партийни кулгалдара формаши методаши тоаелга. Парте — совет-ски халкъа хьалха латта низ. Долче, общества вахаре парте, цун идеоло-ге влиани чlоагlъялар коммунизм хьалъяра, хьал-торо лакхъяра, де-мократи дегlайоалаяра маьхьал доагlалара бола тешам лорхl совет-ски наха. Духьала парти я, цунах пачхьалкхий строительствоерча ер-ригача ший политика лард а лаьр-хlа, социалистически демократи дlа-хо дегlайоалаяра ших кхайкхабаьр, хlаьта цо из пикъ лерригlа хlа а кхуьь бюрократизмана а, хlаьта кхит-та вай общество толаме хьалхашка-хьа ахара вовкъарле еча анархиче-ски тенденцешта я духьала къовсам а лоаттабеш.

Парте дlайоах советски общества прогрессана новкъа уетта ерригa духьаленаш. Цунах хетта къаьстта боккха лоархlам болаш я КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеш. Цар ниъ цlенбир XX-чеи XXII-чеи съездий решенеш, дерригача совет-ски халкъо моттаь йола КПСС Про-грамма хадданоа а деррагlа а кхоа-чашъяра. Парте кхы цlаькха а хьа-тlехкар лаккхарча ленински прин-ципальноста, кхоачамбоацарашца тоам ца лелабара, мехка кхелах хьо-кхалуш дола дешаш къоастадара девале хилара масаз. Къаьст-къаьстача наьха кара боараш боац-цаш дукха lадал вахаре духьала, пачхьалкхен вахара лоархlамера дешаш къестадара субъективизм производи лелара духьала кхы тlа а гаранте хьажра йоакхо йир цо.

Коммунистически парте кулгал-дара роль чlоагlъелга — халкъа юкъарча пачхьалкхен дерригача вахара а балха а дlахоадее йиш йоа-ца белгало. Ший беррига болх марк-систско-ленински тоофе, обществен-ни вахара экономически, социально-политически, идеологически процес-саш хlоарга lомаяра лаpда тlа лоат-табеш, обществана кулгалдара lил-ман хьисапаш эттара лерагlа лела-дер парти хилар тlара хьайоагlаш я из роль. Партийни кулгалдара ле-нински стиль маlал да из кулгал ад-министративни а доацаш, эттара ла-кхетlарча — политически венехьа хилар. Парте политически кулгал лоаттаду ерригача пачхьалкхени общественни органтзацешта. Цхьа-бакъда, цар функцеш, юкъарчал доацаш йолча управлене функцеш шийга дlайийц цо. Парти чlоагlа хьаштдолаш я халкъа юкъарча пач-хьалкхен механизм ерригa дик-ош бива дика болх беш хиларца, цо царна нийса ниъ тел, общество низаш коммунизм хьалъяра дешта-раш кхоачашдара вlашка я уш, вlаштlехьа а воах.

Парте советски общества деш дола политически кулгал латт этто-ра хьалха, дукхача наха шоаш да-къа а лоацаш нийса политика отта-ярца, кадраш уттаярех уж кхета-ярех йоакхо ярца, решенеш кхоа-чаъяра тlахьожам лоаттабарца. Цунца цхьана ерригача обществен-но-политически организацешка, пар-тийни, боахама, идеологически ва-хара ерригача звенешка, берригача болхлошка мамогта дукхагlа само-стоятельность кхачийта а гlерт пар-ти.

Ленина ший хана геттара нийса дирижера балхаца тарбир кхетам волча политически кулгалхочун болх. Дирижер оркестра кулгалхо. Цхьабакъда, фу эргдар вай, нагахьа санна юкъара кулгалдара меттел цхьан хана из ерригa инструмен-таш а лакха еча? Цу тайпара сурт хул партийни кулгалхо хьал-да дола дерригa дешаш ше къоаста-де гlерташ хилча, долача хlамаш-ка а, кхыметтел улицашка лехара бокъонашта тlехь из юкъегlерташ хилча. Цо аьхха «музыка» толхаь це lеш, гlалаташи цхьан оагlора-хьа эза решенеш ярах пикъ хьа-бийла на lеш, цо юхаберт уж е во-шаш хьадда дола дешаш къоастаде полномочеш в бокъонаш а йолаш болча болхлой болх. Цунца цхьана цу стилах болх баре политически кулгалхочунна йиш хилийтац ду-ххьаль шийга тlалатта гlулакх — политически лоархlам а болаш шийа бокъе йола йоккхий проблемаш къесте.

Партийни пачхьалкхени вахар дегlалоаладара цаl нара боаца нийса аькъ — ленински боаранаш прин-ципаш дерригlа дlакхухьалга, хlак-зарча хьалашка хьежжа уж дегlа-йоаелга. Цу йоашъа дlа а уташ вай партеи дерригача советски халкъеи тlа-тlа керда толамаш доах комму-низм хьалъяра дехкараш кхоачаш-дара.

Халкъа юкъара пачхьалкхе ва-харо хьалхедла я, хlаьта малагlа а дийна организм санна, из дегlа а ух, тоа а лу. Из дегlаахар хьахул практически опыт вlашагlтохара дарда тlа, из хьаугит лерхча хьа-наита машшара йола управлене эттара пайдалагlара формаши мето-даши хьаярца. Малаа шекало яц цу новкъа, управлене система тоаяра новкъа, социалистически демократи шер а еш, наьха инициативеи само-деятельностеи лакх а еш, вай мехка коммунизм хьалъяр духьа лоаттабеча къоаламе керда толамаш гоахарг-хилара.

(6-ча декабрера «Правдан» [illegible])

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Гроз-ний Цlеча фронтовикий ули-ца, 16. Телефонаш: редакто-ра — 2-41-23; редактора зам. — 2-47-91; белгалхаьна секрета-ра — 2-46-48; партийни вахара, промышленности, партбахама, письмоний отдел — 2-36-72; корреспонденты — 2-46-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Гроз-ный ул. Красных фронтовиков, 16. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-47-91; ответ-ственного секретаря — 2-46-48; отделов партийной жизни, про-мышленности, сельскохозяйствен-ного и писем — 2-36-72; корре-спондентов — 2-46-20.

«Грозненский рабочий» изда-тельство типографи. Революции проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции.

СФ02338. Заказ № 7287.